

REPUBLICA MOLDOVA

PARLAMENTUL

LEGE nr. _____

din _____

pentru modificarea și completarea Cărții I a Codului civil al Republicii Moldova
nr. 1107-XV din 6 iunie 2002

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articol unic. Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 82–86, art. 661), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 1:

- 1) În titlul articolului cuvântul „Bazele” se substituie cu cuvântul „Principiile”;
- 2) La alineatul (1), după cuvintele „reglementate de ea,” și cuvintele „libertății contractuale,” se va completa cu cuvintele „protecția vieții intime, private și de familie,” și respectiv cu cuvintele „a bunei-credințe, protecției consumatorului,” iar cuvintele „judiciară a lor” se substituie cu cuvintele „a lor de către organele de jurisdicție competente”;
- 3) Alineatul (2) se abrogă.

2. Articolul 2:

- 1) În alineatul (1), cuvintele „conexe lor” se substituie cu cuvintele „dintre subiectele raporturilor juridice civile”;
- 2) la alineatul (2), cuvântul „înconjurător” se exclude;
- 3) alineatul (3) și (4) se modifică și vor avea următorul conținut:

„(3) Raporturile privind realizarea și apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, a altor valori nepatrimoniale sînt reglementate de prezentul cod și de alte legi în lumina dispozițiilor și principiilor stabilite de tratatele internaționale în materie de drepturi ale omului și libertăților fundamentale.

(4) Subiecte ale raporturilor juridice civile sînt persoanele fizice și juridice, cele care au calitate de profesionist, precum și cele care nu au această calitate.”

3. Articolul 3 se completează cu alineatele (3) – (6) cu următorul conținut:

- „(3) Legislația civilă se interpretează și aplică în concordanță cu Constituția, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.
- (4) În caz de contradicție între o dispoziție legală generală și o dispoziție legală specială aplicabile unei anumite situații care face parte din domeniul de aplicare al dispoziției legale generale, dispoziția legală specială se aplică cu prioritate.
- (5) Dispoziția legală intrată în vigoare ulterior se aplică cu prioritate față de dispoziția legală deja existentă, cu același domeniu de aplicare, cu excepția cazului în care dispoziția legală deja existentă este specială.
- (6) La interpretarea și aplicarea legislației civile se ține cont de nevoia de a promova aplicarea uniformă a dispozițiilor legale, buna-credință, precum și certitudinea juridică.”

4. Articolul 4:

- 1) Alineatul (1) se modifică și va avea următorul conținut:

„(1) Uzanța este o regulă de conduită care, deși neprevăzută de legislație, este larg recunoscută și respectată în mod regulat într-un anumit domeniu al raporturilor civile.”;

2) Alineatul (2) se completează cu cuvintele „ , precum și actului juridic”.

5. Articolul 5, alineatul (2) se modifică și va avea următorul conținut:
„(2) Dacă aplicarea analogiei legii este imposibilă, drepturile și obligațiile părților se determină în funcție de principiile legislației civile și de echitate (analogia dreptului).”

6. Articolul 8:

1) alineatul (1) cuvintele „generale și de la sensul” se exclud;

2) La alineatul (2):

a) lit. d) cuvântul „patrimoniu” se substituie cu cuvântul „bunuri”;

b) lit. e) se modifică și va avea următorul conținut:

„e) în urma elaborării de creații intelectuale;”;

c) la lit. h) cuvântul „legislația” se substituie cu cuvântul „legea”.

7. Se completează cu articolele 9¹ – 9⁴ cu următorul conținut:

„**Articolul 9¹. Buna-credință și diligență**

(1) Bună-credință este un standard de conduită al unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la acel raport juridic.

(2) În special, este contrar buneii-credințe ca o parte să acționeze în contradicție cu declarațiile pe care le-a făcut anterior sau cu comportamentul pe care l-a avut anterior în cazul în care cealaltă parte s-a bazat în mod rezonabil pe acele declarații sau acel comportament în dauna sa.

Articolul 9². Caracterul rezonabil

Caracterul rezonabil, prevăzut într-o dispoziție legală sau într-un act juridic, se va aprecia în mod obiectiv, luând în considerare natura și scopul elementului supus aprecierii, circumstanțele cazului, precum și uzanțele și practicile pertinente.

Articolul 9³. Abuzul de drept

(1) Niciun drept subiectiv nu poate fi exercitat exclusiv cu intenția de a cauza altei persoane un prejudiciu sau a-i dăuna în alt mod (abuzul de drept).

(2) În cazul abuzului de drept, instanța de judecată, ținând cont de natura și consecințele acestuia, refuză titularului în apărarea dreptului subiectiv exercitat abuziv sau, după caz, îl obligă la încetarea exercitării abuzive.

(3) Dacă abuzul de drept a dus la încălcarea dreptului subiectiv al unei alte persoane, aceasta poate cere repararea prejudiciului cauzat astfel conform dispozițiilor legale aplicabile.

Articolul 9⁴. Interdicția invocării comportamentului propriu ilicit sau de rea-credință

(1) Nicio persoană nu poate invoca, la întemeierea pretenției sale, fapta ilicită sau de rea-credință pe care tot ea a săvârșit-o. Cu toate acestea, ea poate invoca faptă ilicită sau de rea-credință săvârșită de alții.

(2) Nicio persoană nu poate obține un avantaj din comportamentul său ilicit sau de rea-credință.”

8. Articolul 10:

1) Alineatul (2) cuvântul „aplanare” se substituie cu cuvântul „soluționare”;

2) Se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins:

„(4) Referințele din prezentul cod la un judecător sau instanță de judecată sunt referințe și la alte organe de jurisdicție competente în condițiile legii, iar referințele la dispozițiile legale de procedură civilă sunt referințe și la regulile de procedură ale respectivelor organe de jurisdicție competente.”

9. Articolul 11:

1) Alineatul unic devine alineatul (1), care va avea următorul conținut:

„(1) Apărarea dreptului civil se face, în condițiile legii, prin:

a) recunoașterea dreptului;

- b) restabilirea situației anterioare încălcării dreptului și suprimarea acțiunilor prin care se încalcă dreptul sau se creează pericolul încălcării lui;
 - c) constatarea sau, după caz, declararea nulității actului juridic;
 - d) declararea nulității actului emis de o autoritate publică;
 - e) impunerea la executarea obligației în natură;
 - f) autoapărare;
 - g) repararea prejudiciului patrimonial și, în cazurile prevăzute de lege, a celui moral;
 - h) încasarea dobânzii de întârziere sau, după caz, a penalității;
 - i) rezoluțiunea sau modificarea raportului contractual;
 - j) neaplicarea de către instanța de judecată a actului ce contravine legii emis de o autoritate publică;
 - k) alte căi prevăzute de lege.”;
- 2) se completează cu alineatul (2) cu următorul conținut:
 „(2) Metoda de apărare prevăzută la alin.(1) poate fi invocată dacă sunt întrunite condițiile stabilite de lege și, după caz, act juridic, pentru aplicarea ei.”.

10. Articolul 14 se modifică și va avea următorul conținut:

„**Articolul 14.** Repararea prejudiciului

- (1) În condițiile legii persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.
- (2) Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (dauna reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profitul ratat).
- (3) Se consideră prejudiciu nepatrimonial suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții (prejudiciul moral). În cazul vătămării sănătății, el de asemenea cuprinde pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciul biologic).
- (4) Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.
- (5) În locul reparării prejudiciului patrimonial conform dispozițiilor alin.(2) și (4), persoana lezată poate cere recuperarea de la cel care răspunde de prejudiciu a întregului profit pe care l-a obținut în legătură cu cauzarea prejudiciului. Această regulă se aplică doar dacă legea prevede o asemenea formă de determinare a prejudiciului patrimonial sau dacă aplicarea unei asemenea forme de determinare a prejudiciului patrimonial este rezonabilă în împrejurările cazului.”.

11. Se completează cu art. 14¹ cu următorul conținut:

„**Articolul 14¹.** Vinovăția

- (1) Dacă prin lege nu se prevede altfel, persoana răspunde numai pentru prejudiciul cauzat prin fapta sa săvârșită cu vinovăție, sub forma intenției sau imprudenței (culpei).
- (2) Fapta este săvârșită cu intenție dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, le-a dorit sau admitea, în mod conștient, survenirea acestor urmări.
- (3) Fapta este săvârșită din imprudență (culpă) dacă persoana care a săvârșit-o își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, a prevăzut urmările ei prejudiciabile, dar considera în mod ușuratic că ele vor putea fi evitate ori nu își dădea seama de caracterul prejudiciabil al acțiunii sau inacțiunii sale, nu a prevăzut posibilitatea survenirii urmărilor ei prejudiciabile, deși trebuia și putea să le prevadă.
- (4) Fapta este săvârșită din culpă gravă dacă persoana a săvârșit-o cu o profundă lipsă de prudență de care, în împrejurările cazului, era evident că trebuia să dea dovadă.
- (5) Atunci când legea conditionează efectele juridice ale unei fapte de săvârșirea sa din culpă, condiția este îndeplinită și dacă fapta a fost săvârșită cu intenție.”.

12. Articolul 16 se modifică și va avea următorul conținut:

„**Articolul 16.** Apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale, precum și a vieții private

(1) Orice persoană are dreptul la respectul onoarei, demnității și reputației sale profesionale în condițiile prevăzute de lege.

(2) Orice persoană are dreptul la respectul vieții private și de familie în condițiile prevăzute de lege.”.

13. Se completează cu art. 16¹ cu următorul conținut:

„**Articolul 16¹.** Notificările

(1) Se consideră notificare comunicarea unui act juridic sau a unei informații într-un scop juridic.

(2) Notificarea poate fi făcută prin orice mijloace adecvate circumstanțelor dacă legea sau actul juridic nu impune o anumită cerință de formă.

(3) Notificarea produce efecte atunci când ajunge la destinatar, cu excepția cazului în care aceasta prevede un efect întârziat.

(4) Notificarea ajunge la destinatar:

a) atunci când aceasta este predată destinatarului;

b) atunci când aceasta este predată la adresa poștală indicată de destinatar în acest scop sau, în lipsa acesteia, la sediul destinatarului persoană juridică sau domiciliul persoanei fizice;

c) în cazul unei notificări transmise prin poștă electronică sau prin alt mijloc de comunicare individuală, atunci când aceasta poate fi accesată de către destinatar; sau

d) atunci când aceasta este pusă în orice alt fel la dispoziția destinatarului într-un loc și într-un mod care fac posibil în mod rezonabil accesul destinatarului, fără întârziere.

(5) Notificarea a ajuns la destinatar după îndeplinirea uneia dintre cerințele prevăzute la lit. a), b), c) sau d), oricare dintre acestea este îndeplinită mai întâi.

(6) Notificarea nu produce efecte dacă revocarea acesteia ajunge la destinatar înaintea notificării sau în același timp cu aceasta.

(7) Notificarea transmisă de către un reprezentant sau ajunsă la el se consideră transmisă sau, după caz, ajunsă la persoana reprezentată dacă reprezentantul era împuternicit să transmită sau, după caz, să primească notificările de acest fel.

(8) Orice clauză contrară dispozițiilor prezentului articol în detrimentul consumatorului este nulă.

(9) Dispozițiile legale speciale în materie de comunicări judiciare rămân neafectate.”.

14. Înainte de art. 17 se completează cu textul : „Secțiunea 1 – Dispoziții generale”.

15. La art. 20 alineatul (3), cuvintele „acordul” și „acord” se substituie cu cuvintele „încuviințarea” și, respectiv, „încuviințări”, iar cuvântul „unui” se substituie cu cuvântul „unei”.

16. La art. 21, alineatul (2) lit. b), cuvântul „apărate” se substituie cu cuvântul „protejate”.

17. Articolul 26 se modifică și va avea următorul conținut:

„**Articolul 26.** Activitatea de întreprinzător și profesională a persoanei fizice

(1) Persoana fizică are dreptul să practice activitate de întreprinzător din nume și pe cont propriu din momentul înregistrării de stat în calitate de întreprinzător individual sau în alt mod prevăzut de lege.

(2) Persoana fizică are dreptul să practice activitate de profesională din nume și pe cont propriu din momentul întrunirii condițiilor stabilite de lege pentru aceasta.

(3) Persoana care practică activitate de întreprinzător sau profesională fără a întruni condițiile stabilite de lege pentru aceasta nu poate invoca lipsa calității de profesionist.

(4) Asupra activității de întreprinzător desfășurate fără constituirea de persoană juridică se aplică regulile care reglementează activitatea persoanelor juridice cu scop lucrativ dacă din lege sau din esența raporturilor juridice nu rezultă altfel.”.

18. Articolul 30 se modifică și are următorul conținut:

„Articolul 30. Domiciliul și reședința temporară

(1) Domiciliul persoanei fizice este locul unde aceasta își are reședința obișnuită. Se consideră că persoana își păstrează domiciliul atâta timp cât nu și-a stabilit un altul.

(2) Reședința obișnuită demonstrează o legătură apropiată și stabilă a persoanei fizice cu locul vizat. La determinarea reședinței obișnuite se iau în considerare toate elementele de fapt relevante, în special durata și regularitatea prezenței persoanei în locul vizat, precum și condițiile și motivele acestei prezențe.

(3) Reședința temporară a persoanei fizice este locul unde își are locuința temporară sau secundară.

(4) Stabilirea sau schimbarea domiciliului nu operează decât atunci când cel care ocupă sau se mută într-un anumit loc a făcut-o cu intenția de a avea acolo reședința obișnuită. Dovada intenției rezultă din declarațiile persoanei făcute la autoritățile competente să opereze stabilirea sau schimbarea domiciliului, iar în lipsa acestor declarații, din orice alte împrejurări de fapt.

(5) Persoana al cărei domiciliu nu poate fi stabilit cu certitudine se consideră domiciliată la locul reședinței sale temporare.

(6) În lipsă de reședință temporară, persoana este considerată că domiciliază la locul ultimului domiciliu, iar dacă acesta nu se cunoaște, la locul unde acea persoană se găsește.”.

19. Se completează cu art. 30¹ cu următorul conținut:

„Articolul 30¹. Dovada domiciliului sau a reședinței temporare

(1) Până la proba contrară domiciliul sau reședința temporară a persoanei fizice se prezumă că se află la locul menționat ca atare în buletinul de identitate sau, după caz, în alt act de identitate prevăzut de lege.

(2) În lipsa acestor mențiuni ori atunci când acestea nu corespund realității, stabilirea sau schimbarea domiciliului ori a reședinței temporare nu va putea fi opusă altor persoane.

(3) Dispozițiile alin. (2) nu se aplică în cazul în care domiciliul sau reședința temporară a fost cunoscută prin alte mijloace de cel căruia i se opune.”.

20. Articolul 31, alineatul (6) se abrogă.

21. Se completează cu art. 31¹ – 31⁹ cu următorul conținut:

„Articolul 31¹. Sediul profesional

Persoana fizică care desfășoară o activitate de întreprinzător sau profesională își are domiciliul, în tot ceea ce privește acea activitate, și la sediul formei de exercitare a activității.

Articolul 31². Domiciliul ales

(1) Partea unui act juridic poate să-și aleagă un domiciliu în vederea exercitării drepturilor sau a executării obligațiilor născute din acel act.

(2) Alegerea domiciliului nu se prezumă, ci trebuie făcută în scris sub sancțiunea nulității.

Articolul 31³. Drepturi ale personalității

(1) În condițiile legii, orice persoană fizică are dreptul la viață, la sănătate, la integritate fizică și psihică, la libera exprimare, la nume, la onoare, demnitate și reputație profesională, la propria imagine, la respectarea vieții intime, familiale și private, la protecția datelor cu caracter personal, la respectarea memoriei și corpului său după deces, precum și alte asemenea drepturi recunoscute de lege.

(2) Aceste drepturi sunt inesesizabile și inalienabile.

Articolul 31⁴. Interzicerea unor acte patrimoniale

Orice acte care au ca obiect conferirea unei valori patrimoniale corpului uman, elementelor sau produselor sale sunt lovite de nulitate absolută, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege.

Articolul 31⁵. Dreptul la propria imagine

(1) În exercitarea dreptului la propria imagine, persoana poate să interzică ori să împiedice reproducerea, în orice mod, a înfățișării sale fizice ori a vocii sale sau, după caz, utilizarea unei asemenea reproduceri. Dispozițiile art. 31⁶ rămân aplicabile.

(2) Dacă o persoană consimte ca imaginea sa să fie captată în circumstanțe din care rezultă în mod evident că imaginea va fi difuzată, se prezumă că ea de asemenea consimte la reproducerea și difuzarea acesteia pe cale obișnuită, așa cum se putea aștepta în mod rezonabil în aceste circumstanțe.

Articolul 31⁶. Atingeri aduse vieții private

Sub rezerva aplicării dispozițiilor art. 31⁷ pot fi considerate ca atingeri aduse vieții private:

- a) intrarea sau rămânerea fără drept în locuință sau luarea din aceasta a oricărui obiect fără consimțământul celui care o ocupă în mod legal;
- b) interceptarea fără drept a unei convorbiri private, săvârșită prin orice mijloace tehnice, sau utilizarea, în cunoștință de cauză, a unei asemenea interceptări;
- c) captarea ori utilizarea imaginii sau a vocii unei persoane aflate într-un spațiu privat, fără consimțământul acesteia;
- d) difuzarea de imagini care prezintă interioare ale unui spațiu privat, fără consimțământul celui care îl ocupă în mod legal;
- e) ținerea vieții private sub observație, prin orice mijloace, în afară de cazurile prevăzute expres de lege;
- f) difuzarea de știri, dezbateri, anchete sau de reportaje scrise ori audiovizuale privind viața intimă, personală sau de familie, fără consimțământul persoanei în cauză;
- g) difuzarea de materiale conținând imagini privind o persoană aflată la tratament în unitățile de asistență medicală, precum și a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate, problemele de diagnostic, prognostic, tratament, circumstanțe în legătură cu boala și cu alte diverse fapte, inclusiv rezultatul autopsiei, fără consimțământul persoanei în cauză, iar în cazul în care aceasta este decedată, fără consimțământul familiei sau al persoanelor îndreptățite;
- h) utilizarea, cu rea-credință, a numelui, imaginii, vocii sau asemănării cu o altă persoană;
- i) difuzarea sau utilizarea corespondentei, manuscriselor ori a altor documente personale, inclusiv a datelor privind domiciliul, reședința, precum și numerele de telefon ale unei persoane sau ale membrilor familiei sale, fără consimțământul persoanei căreia acestea îi aparțin sau care, după caz, are dreptul de a dispune de ele.

Articolul 31⁷. Limitele dreptului la viață privată

(1) Nu constituie o încălcare a dreptului la viață privată atingerile care sunt permise de lege sau de tratatele internaționale privitoare la drepturile omului la care Republica Moldova este parte.

(2) Exercițarea drepturilor și libertăților constituționale cu bună-credință și cu respectarea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte nu constituie o încălcare a dreptului la viață privată.

Articolul 31⁸. Presumția de consimțământ

(1) Când însuși cel la care se referă o informație sau un material le pune la dispoziția unei persoane fizice ori persoane juridice despre care are cunoștință că își desfășoară activitatea în domeniul informării publicului, consimțământul pentru utilizarea acestora este prezumat, nefiind necesară exprimarea lui în formă scrisă.

(2) O persoană care a consimțit la utilizarea documentelor personale, imaginii sau înregistrărilor audio sau video sau opiniilor personale poate retrage consimțământul, chiar și în cazul în care acesta a fost acordat pentru o perioadă determinată.

(3) În cazul în care consimțământul acordat pentru o perioadă determinată este retras fără ca justificarea să fie fundamentată pe modificări substanțiale ale circumstanțelor sau orice alt motiv întemeiat, persoana care retrage consimțământul trebuie să repare prejudiciul cauzat persoanei căreia i-a acordat consimțământul.

(4) Consimțământul nu este necesar în cazul în care imaginea, înregistrarea audio sau video este făcută sau folosită pentru a exercita sau a proteja alte drepturi sau alte interese protejate de lege.

(5) De asemenea, consimțământul nu este necesar în cazul în care o imagine, document personal sau o înregistrare audio sau video se face sau este folosită în baza legii în scopuri oficiale, sau în cazul în care cineva execută un act public în interes public.

(6) Consimțământul persoanei vizate nu este necesar pentru înregistrarea imaginii sau vocii, și pentru utilizarea acestei înregistrări atunci când aceasta este făcută în mulțime sau în timpul unui eveniment public.

Articolul 31⁹. Respectul datorat persoanei decedate

(1) Persoanei decedate i se datorează respect cu privire la memoria sa, precum și cu privire la corpul său.

(2) Orice persoană poate determina felul propriilor funeralii și poate dispune cu privire la corpul său după moarte.

(3) În lipsa unei opțiuni exprese a persoanei decedate, va fi respectată, în ordine, voința soțului, părinților, descendenților, rudelor în linie colaterală până la al patrulea grad inclusiv, moștenitorilor ori dispoziția primarului comunei, orașului sau municipiului în a cărui rază teritorială a avut loc decesul. În toate cazurile se va ține seama de apartenența confesională a persoanei decedate.”.

22. La articolul 53, alineatul (3), după cuvintele „dobândirii lor știa” se completează cu cuvintele „sau trebuia să știe”.

23. În capitolul II, după cuvintele „Secțiunea 1 Dispoziții generale” se completează din alineat nou cu textul „§ 1. Dispoziții comune”;

24. Articolul 55:

1) la alineatul (1), cuvintele „este organizația care are un patrimoniu distinct și răspunde pentru obligațiile sale cu acest patrimoniu,” se exclud, iar alineatul (1) devine alineatul (2)

2) se completează cu alineatul (1), cu următorul conținut:

„(1) Persoana juridică este subiectul de drept constituit în condițiile legii, având o organizare de sine stătătoare și un patrimoniu propriu și distinct, afectat realizării unui anumit scop conform cu legea, ordinea publică și bunele moravuri.”.

25. Articolul 60:

1) alineatul (1), cuvântul „stat” se substituie cu cuvintele „publicitate prevăzut de lege”;

2) la alineatul (5), cuvântul „expirarea” se substituie cu cuvintele „suspendarea sau retragerea”.

26. Articolul 61 se modifică și va avea următorul conținut:

„**Articolul 61.** Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice

(1) Persoana juridică își exercită, de la data constituirii, drepturile și își execută obligațiile prin administrator. Persoana juridică poate avea unul sau mai mulți administratori.

(2) Are calitatea de administrator persoana fizică sau, în cazurile expres prevăzute de lege, persoana juridică care, în condițiile legii și a actului de constituire, este desemnate să acționeze, în raporturile cu terții, individual sau colectiv, în numele și pe seama persoanei juridice. Persoana juridică cu scop lucrativ poate avea în calitate de administrator o altă persoană juridică.

(2¹) În raporturile cu terții, persoana juridică este angajată prin actele juridice ale administratorului cu excepția cazului când actele astfel încheiate depășesc limitele împuternicirilor sale prevăzute de lege. Dispozițiile actului de constituire ori hotărârile organelor persoanei juridice care limitează împuternicirile conferite de lege administratorului sunt inopozabile terților, chiar dacă au fost îndeplinite formalitățile de publicitate.

(2²) Înregistrarea administratorului sau altei persoane cu drept de reprezentare a persoanei juridice în registrul de publicitate prevăzut de lege face inopozabilă terților orice încălcare cu privire la desemnarea acestora, cu excepția cazului în care persoana juridică demonstrează că terții în cauză cunoșteau încălcarea.

(2³) În cazul în care persoana juridică are mai mulți administratori, fiecare dintre ei poate acționa în mod individual din numele și pe seama persoanei juridice, cu excepția cazului când obligativitatea consimțământului suplimentar al altui administrator sau al tuturor administratorilor rezultă expres din lege sau din actul de constituire. O asemenea excepție este opozabilă terților doar dacă este notată în registrul de publicitate în care este înregistrată persoana juridică respectivă.

(3) Raporturilor dintre persoana juridică și administrator li se aplică dispozițiile legale cu privire la reprezentare și mandatului dacă legea sau actul de constituire nu prevede altfel.

(4) Persoana juridică trebuie să aibă cel puțin un administrator. În cazul în care administratorul nu este desemnat, membrii sau creditorii persoanei juridice pot cere instanței de judecată desemnarea acestuia. Administratorul desemnat de instanța de judecată este revocat de aceasta în cazul în care organul competent al persoanei juridice decide desemnarea organului executiv.”

27. La art. 63:

1) alineatul (1) se completează cu cuvintele „dacă legea nu prevede altfel”;

2) la alineatul (3), cuvântul „stat” se substituie cu cuvintele „publicitate prevăzut de lege”;

3) se completează cu alineatul (6) cu următorul conținut:

„(6) Dacă s-a acționat în numele unei persoane juridice în curs de constituire, înainte ca aceasta să fi dobândit personalitate juridică și dacă persoana juridică nu își asumă ulterior obligațiile ce rezultă din acțiunile în cauză ori dacă persoana juridică nu se mai constituie, persoanele care au acționat sunt responsabile solidar pentru acțiunile în cauză, în absența unei clauze contractuale contrare.”

28. Articolul 64 se modifică și va avea următorul conținut:

„**Articolul 64.** Registrele de publicitate privind persoanele juridice

(1) Până în momentul în care faptul nu a fost înscris în registrul de publicitate prevăzut de lege, persoana în al cărei interes faptul trebuia înregistrat nu poate să-l opună terților, cu excepția cazului când demonstrează că terțul cunoștea faptul.

(2) Dacă faptul este înregistrat în registrul de publicitate prevăzut de lege, terțul trebuie să-l recunoască în raport cu sine.

(3) În cazul în care faptul care trebuia înregistrat a fost înregistrat în mod greșit ori comunicat terțului în mod greșit, terțul poate opune faptul făcut public persoanei în al cărei interes trebuia înregistrat, cu excepția cazului când terțul știa sau trebuia să știe despre neveridicitate.”

29. La art. 66:

1) alineatul (4), cuvântul „participanților” se substituie cu cuvântul „membriilor”;

2) la alineatele (7) și (8), cuvintele „daune interese” se substituie cu cuvântul „despăgubiri”.

30. La art. 67 alineatul (5), cuvintele „daune interese” se substituie cu cuvântul „despăgubiri”.

31. La art. 68 alineatul (2), textul „Fondatorul (membrul)” și „fondatorului (membrului)” se substituie cu cuvântul „Membrul” și, respectiv, cu cuvântul „membrului”.

32. După articolul 68 se completează cu următorul text:

„§ 2. *Dispoziții comune privind funcționarea persoanelor juridice de drept privat*

Articolul 68¹. Obligația de a respecta limitele împuternicirilor

Administratorul trebuie să acționeze în conformitate cu dispozițiile actului de constituire al persoanei juridice și hotărârilor organelor cărora el i se subordonează.

Articolul 68². Obligația de a urmări scopul persoanei juridice

(1) Administratorul trebuie să acționeze în modul în care el consideră, cu bună-credință, că este cea mai bună cale de a atinge scopurile persoanei juridice, ținându-se cont în special de:

a) consecințele probabile pe termen lung ale modului în care acționează;

b) interesele salariaților persoanei juridice;

c) necesitatea de a încuraja raporturile persoanei juridice cu furnizorii, clienții și alți cocontractanți;

d) impactul activității persoanei juridice asupra comunității și mediului înconjurător;

e) dezideratul de a menține o reputație că persoana juridică activează conform unor standarde înalte în domeniul său de activitate;

f) necesitatea de a trata în mod echitabil membrii persoanei juridice.

(2) Cu toate acestea, în cazurile expres prevăzute de lege, administratorul trebuie să acționeze pentru a proteja interesele creditorilor persoanei juridice.

Articolul 68³. Obligația de a acționa cu competență și diligență

(1) Administratorul trebuie să acționeze conform nivelului de competență și diligență corespunzătoare cunoștințelor, competenței și experienței pe care le deține, precum și a celor care se pot aștepta de la un bun administrator.

(2) Se consideră că administratorul nu încalcă obligația prevăzută la alin. (1), dacă în momentul când acționează el este în mod rezonabil îndreptățit să considere că acționează în interesul persoanei juridice și că deține informații adecvate.

Articolul 68⁴. Obligația de a evita conflictul de interese

(1) Administratorul trebuie să evite situația în care el are sau poate avea un interes direct ori indirect care intră în conflict ori ar putea să intre în conflict cu interesele persoanei juridice. Administratorul trebuie să informeze organul competent despre această situație.

(2) Administratorul aflat în conflict de interese trebuie să se abțină de la negocierea și luarea deciziei persoanei juridice referitoare la actul juridic sau operațiunea la care se referă conflictul.

(3) Administratorul trebuie să se abțină de la utilizarea în folos propriu ori a persoanelor sale afiliate a bunurilor persoanei juridice, a denumirii persoanei juridice sau a calității sale de administrator al persoanei juridice în cazurile în care desfășoară activități proprii sau prin persoanele sale afiliate.

(4) Administratorul trebuie să se abțină de la valorificarea, în folosul propriu sau a persoanelor sale afiliate, a oportunităților de a efectua investiții sau de a desfășura activități, pe care le-a cunoscut pe durata exercitării funcției dacă investiția sau activitatea a fost propusă persoanei juridice sau persoana juridică avea în ea un interes economic ori alt interes conform cu scopul urmărit, cu excepția cazului când persoana juridică a refuzat oportunitatea fără influența administratorului.

(5) Administratorul trebuie să se abțină de la implicarea, în nume propriu sau prin persoanele sale afiliate, în activități identice, similare sau complementare cu cele desfășurate de persoana juridică (obligația de neconcurență).

(6) Obligațiile prevăzute de dispozițiile prezentului articol nu se aplică în măsura în care administratorul a obținut aprobarea corespunzătoare de la organul competent al persoanei juridice.

Articolul 68⁵. Obligația de a nu accepta beneficii de la terți

(1) Administratorul trebuie să refuze orice beneficiu de la un terț acordat în considerarea faptului că el este administrator sau că el săvârșește o acțiune sau omisiune în calitate de administrator.

(2) Obligația prevăzută la alin.(1) nu se consideră încălcată dacă acceptarea beneficiului nu poate, în mod rezonabil, să ducă la apariția unui conflict de interese.

Articolul 68⁶. Obligația de a declara interesul într-un act juridic sau operațiune care se propune persoanei juridice

(1) Dacă administratorul persoanei juridice are un interes direct sau indirect într-un act juridic sau o operațiune care se propune persoanei juridice, el trebuie în prealabil să declare natura și măsura acelui interes în modul determinat în actul de constituire și lege.

(2) În special, administratorul trebuie să comunice interesul direct sau indirect în privința unui terț care desfășoară o activitate identică, similară sau complementară cu cea a persoanei juridice.

(3) Administratorul nu poartă răspundere pentru nedeclararea unui interes dacă el nu cunoștea și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască existența interesului ori a împrejurării că se propune încheierea acelui act juridic sau acelei operațiuni.

(4) Administratorul nu este obligat să declare interesul său:

- a) dacă interesul său nu poate, în mod rezonabil, să ducă la apariția unui conflict de interese;
- b) dacă organul competent al persoanei juridice deja cunoaște existența interesului.

Articolul 68⁷. Obligația de confidențialitate

(1) Administratorul trebuie să păstreze confidențialitatea informațiilor pe care le deține în virtutea exercitării funcției sale, dezvăluirea cărora ar putea prejudicia interesele persoanei juridice.

- (2) Obligația prevăzută la alin. (1) nu se aplică:
- a) dacă o dispoziție legală permite comunicarea sau dezvăluirea informațiilor către terți;
 - b) dacă informațiile trebuie transmise, în temeiul legii, unei autorități, iar transmiterea se efectuează în condițiile prevăzute de lege; sau
 - c) dacă informațiile au devenit cunoscute publicului pe altă cale decât prin încălcarea de către administrator a obligației prevăzute la alin. (1).

Articolul 68⁸. Derogări, limitări și excluderi de la obligațiile și răspunderea administratorului

(1) Este lovită de nulitate absolută orice stipulație din actul de constituire, alt act al persoanei juridice sau contract cu administratorul:

- a) prin care se limitează sau se exclud obligațiile prevăzute din lege ale administratorului;
- b) prin care în mod anticipat se limitează sau se exclude răspunderea pe care administratorul o poartă conform legii față de persoana juridică.

(2) Cu condiția informării suficiente despre cazul respectiv și a respectării regulilor privind conflictul de interese, organul care are competența de desemna administratorul ori alt organ competent conform actului de constituire poate hotărî:

- a) să aprobe derogări de la obligațiile care revin administratorului față de persoana juridică, pentru fiecare caz în parte;
- b) să elibereze de răspundere administratorul, să încheie contract de tranzacție sau să renunțe la acțiune pentru încălcările obligațiilor față de persoana juridică, săvârșite de către administrator, pentru fiecare caz în parte.

(2) Hotărîrea organului competent al persoanei juridice privind chestiunile prevăzute la alin.(1) nu poate fi invocată față de creditorii persoanei juridice sau terții prejudiciați direct de către administrator, chiar dacă administratorul a acționat în baza hotărîrii organului competent al persoanei juridice.

Articolul 68⁹. Condițiile acțiunii de tragere la răspundere a administratorului

(1) În cazul încălcării uneia dintre obligațiile prevăzute de art. 68¹-68⁸, persoana juridică poate înainta față de administrator acțiune de încetare a încălcării și plată a despăgubirilor conform art. 14.

(2) Dacă persoana juridică contractează o asigurare care acoperă riscurile administratorului legate de exercitarea funcției, asigurarea trebuie să prevadă o franșiză nu mai mică de 10% din prejudiciu.

(3) Aprobarea situațiilor financiare sau rapoartelor anuale nu afectează dreptul persoanei juridice de tragere la răspundere a administratorului.

(4) Administratorului îi revine sarcina să demonstreze că a acționat în modul prevăzut la art. 68² și 68³.

Articolul 68¹⁰. Răspunderea administratorului pentru fapta altora

(1) În cazul în care persoana juridică are mai mulți administratori, toți administratorii răspund solidar, cu excepția administratorului care demonstrează una din următoarele împrejurări:

- a) el nu a participat la aprobarea sau săvârșirea încălcării;
- b) el nu cunoștea existența încălcării ori, dacă cunoștea existența ei, a luat toate măsurile necesare pentru a preveni prejudiciul sau, cel puțin, s-a opus în mod expres încălcării și a comunicat acest fapt organului competent al persoanei juridice.

(2) Administratorul răspunde față de persoana juridică pentru prejudiciul cauzat prin actele îndeplinite de salariați când prejudiciul nu s-ar fi produs dacă el ar fi exercitat supravegherea impusă de obligațiile funcției sale.

(3) Administratorul este solidar răspunzător cu predecesorul său imediat dacă, având cunoștința de încălcările săvârșite de acesta din urmă, nu le comunică cenzorului sau, după caz, auditorului intern.

Articolul 68¹¹. Dreptul membrului de a înainta acțiunea pe cale oblică

(1) Membrul persoanei juridice are dreptul să înainteze acțiunea de tragere la răspundere a administratorului față de persoana juridică dacă persoana juridică nu a înaintat acea acțiune în termen de 3 luni de la data când membrul a depus la persoana juridică o cerere de tragere la răspundere a administratorului.

(2) În caz de admitere totală sau parțială a acțiunii, persoana juridică este obligată să ramburseze membrului reclamant toate cheltuielile necesare și rezonabile suportate, în partea în care ele nu au fost rambursate din contul administratorului prin hotărârea instanței de judecată.

Articolul 68¹². Acțiunea directă față de administrator și/sau față de persoana juridică

Dispozițiile art. 68⁸-68¹¹ nu afectează dispozițiile legale conform cărora un membru al persoanei juridice sau un terț pot înainta o acțiune față de administrator și/sau față de persoana juridică în cazul în care le-a fost cauzat un prejudiciu.

Articolul 68¹³. Administratorul de fapt și administratorul aparent

(1) Persoana care nu este indicată în registrul de publicitate prevăzut de lege în calitate de administrator al unei persoane juridice se consideră administrator de fapt al acelei persoane juridice pe perioada în care ea dă instrucțiuni administratorului, iar acesta le respectă.

(2) Persoana indicată în registrul de publicitate prevăzut de lege în calitate de administrator al unei persoane juridice se consideră administrator aparent al acelei persoane juridice pe perioada în care:

a) desemnarea ei în această calitate poate fi în mod întemeiat contestată;

b) deși mandatul ei a expirat sau a încetat pe altă cale, calitatea sa de administrator nu a fost radiată din registrul de publicitate prevăzut de lege.

(3) Administratorul de fapt poartă față de persoana juridică obligațiile prevăzute de art. 68²-68⁵ și 68⁷, care i se vor aplica în mod corespunzător.

(4) Administratorul aparent poartă față de persoana juridică obligațiile prevăzute de art. 68¹-68⁸.

(5) Administratorul de fapt și administratorul aparent poartă răspundere pentru încălcarea obligațiilor care le revin întocmai ca administratorul persoanei juridice.

Articolul 68¹⁴. Fostul administrator

(1) Încetarea calității de administrator, pe orice temei, nu afectează răspunderea persoanei pentru încălcarea obligațiilor în perioada în care ea era administrator.

(2) Persoana care încetează să fie administrator continuă să fie ținută de:

a) obligația prevăzută la art. 68⁴ alin.(3) și (4) privind folosirea informației sau oportunităților de care a luat cunoștință atunci când era administrator;

b) obligația de neconcurență prevăzută la art. 68⁴ alin.(5), în măsura în care ea a fost asumată de către administrator în scris și nu depășește un termen de 3 ani din data când el încetează să fie administrator;

c) obligația prevăzută la art. 68⁵, dacă beneficiul i se acordă pentru acțiunile sau omisiunile sale săvârșite atunci când era administrator;

d) obligația de confidențialitate prevăzută la art. 68⁷, în măsura în care ea a fost asumată de către administrator în scris;

e) alte obligații rezultate din contractul dintre administrator și persoana juridică.

(3) Dispozițiile legale privind tragerea la răspundere a administratorului se aplică în mod corespunzător în cazul încălcării de către fostul administrator a obligațiilor prevăzute la alin.(2).

Articolul 68¹⁵. Administratorul persoană juridică

(1) În cazul în care o persoană juridică a fost desemnată în calitate de administrator, ea trebuie să desemneze o singură persoană fizică care va exercita permanent funcțiile sale.

(2) Persoana fizică desemnată trebuie să îndeplinească cerințele legale pentru administratori, și poartă aceleași obligații și răspundere solidară împreună cu persoana juridică desemnată în calitate de administrator.

(3) Revocarea persoanei fizice desemnate de persoana juridică administrator nu produce efecte până când nu este desemnat înlocuitorul său.

(4) Desemnarea și revocarea reprezentantului desemnat al persoanei juridice administrator se supune formalităților de publicitate instituite pentru administrator, care se vor îndeplini în temeiul hotărârii de desemnare sau, după caz, revocare emise de persoana juridică administrator.

Articolul 68¹⁶. Eliberarea din funcție a administratorului

(1) Administratorul poate fi eliberat din funcție prin hotărârea organului competent al persoanei juridice conform temeiului prevăzut de lege sau contract, precum și fără invocarea unui motiv fără termen de preaviz.

(2) În cazul în care între administrator și persoana juridică există un raport juridic de muncă, eliberarea din funcție conform alin.(1) atrage încetarea contractului individual de muncă din aceeași dată. Dispozițiile legislației muncii nu pot fi invocate pentru a contesta hotărârea de eliberare din funcție a administratorului.

(3) În cazul în care eliberarea din funcție a administratorului, pentru care s-a invocat un temei prevăzut de lege sau contract, nu se încadrează în acel temei, administratorul poate cere instanței să constate că a fost eliberat din funcție fără invocarea unui motiv, dar nu poate contesta, din acest motiv, hotărârea de eliberare din funcție a administratorului.

(4) Dispozițiile alin. (1), (2) și (3) nu afectează dreptul administratorului la indemnizația de eliberare din funcție prevăzută de lege. Contractul poate să prevadă o mărime mai mare a indemnizației, precum și să prevadă cazuri suplimentare în care se plătește indemnizația.

(5) La cererea persoanei juridice, a membrului său ori a administratorului insolvențabilității/lichidatorului, instanța de judecată va reduce mărimea indemnizației de eliberare din funcție prevăzută de contract, dacă constată că ea este vădit disproporționată, luând în considerare toate circumstanțele relevante, în particular:

a) circumstanțele existente la data stipulării clauzei privind indemnizația de eliberare din funcție, în special calitățile speciale cerute de lege sau de o autoritate de reglementare ori supraveghere față de administrator și particularitățile domeniului de activitate al persoanei juridice;

b) performanțele înregistrate de către administrator pe durata raportului său juridic cu persoana juridică și stimulentele financiare acordate administratorului;

c) mărimea activelor persoanei juridice.

(6) Se prezumă că este vădit disproporționată indemnizația în partea în care depășește mărimea pentru 2 ani a componentei fixe a remunerației administratorului.

(7) Indemnizația de eliberare din funcție nu se plătește administratorului dacă el este eliberat din funcție din motiv de neatingere a indicatorilor de performanță prevăzuți în contractul încheiat cu persoana juridică. Orice clauză contrară este lovită de nulitate absolută.

(8) Persoana juridică poate cere restituirea componentei variabile a remunerației plătite administratorului în măsura în care ea s-a bazat pe situații financiare în care ulterior s-au constatat erori.

Articolul 68¹⁷. Renunțarea la calitatea de administrator

(1) Administratorul care vrea să renunțe la calitatea de administrator trebuie să convoace ședința organului competent al persoanei juridice.

(2) Renunțarea la calitatea de administrator nu poate produce efecte înainte de desfășurarea ședinței organului competent. Dispozițiile legislației muncii nu pot fi invocate pentru ca renunțarea să producă efecte înainte de acea ședință.

(3) Persoana juridică este obligată să adopte hotărârea necesară și să ia alte măsuri pentru a înceta calitatea de administrator și a îndeplini formalitățile de publicitate impuse de lege.

Articolul 68¹⁸. Împuternicirile acordate de către organul suprem ori de supraveghere

(1) Organul suprem al persoanei juridice sau organul ei de supraveghere (consiliul) poate, prin hotărâre, împuternici un terț (cu sau fără drept de submandat) să acționeze din numele persoanei juridice pentru a pune în executare hotărârea acestui organ. În acest caz, terțul împuternicit deține împuterniciri fără a fi necesară acordarea de împuterniciri de către administrator. Procesul-verbal care cuprinde hotărârea de împuternicire valorează procură din partea acelei persoane juridice.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică în particular în cazul în care administratorul este în conflict de interese față de hotărârea adoptată, cum ar fi cea de:

- a) încheiere sau modificare a contractului dintre administrator și persoana juridică;
- b) efectuarea investigației de serviciu, suspendare din funcție a administratorului sau aplicare a altor măsuri similare;
- c) eliberare din funcție;
- d) tragere la răspundere față de persoana juridică;
- e) îndeplinirea formalităților de publicitate în vederea operării modificărilor în registrul de publicitate prevăzut de lege privind persoana juridică.

Articolul 68¹⁹. Nulitatea hotărârii organului persoanei juridice

(1) Dispozițiile legale privind nulitatea actului juridic se aplică în mod corespunzător nulității hotărârii adunării generale a membrilor ori a membrului unic al persoanei juridice, organului colegial de supraveghere (consiliul) ori a organului executiv colegial al persoanei juridice, sub rezerva dispozițiilor legale aplicabile anumitor persoane juridice și, în completare, a dispozițiilor prezentului articol.

(2) Hotărârea organului persoanei juridice este supusă nulității relative:

- a) dacă s-a săvârșit o încălcare esențială a regulilor privind convocarea sau desfășurarea ședinței la care s-a adoptat hotărârea. Cu toate acestea, dacă organul care asigură convocarea sau desfășurarea ședinței intenționat încalcă regulile de convocare sau, după caz, desfășurare a ședinței, hotărârea astfel adoptată este supusă nulității relative chiar și atunci când încălcarea este neesențială;
- b) dacă reprezentantul participantului la ședință nu era împuternicit în mod corespunzător, cu excepția cazului în care împuternicirile au fost confirmate ulterior;
- c) dacă la desfășurarea ședinței s-au încălcat drepturile unui participant;
- d) dacă s-a săvârșit o încălcare esențială a regulilor privind întocmirea procesului-verbal al ședinței, inclusiv el nu s-a întocmit în formă scrisă. Cu toate acestea, nulitatea este înlăturată prin întocmirea procesului-verbal al ședinței înainte de desfășurarea următoarei ședințe a aceluiași organ;
- e) dacă ea nu întrunește alte condiții prevăzute de dispozițiile imperative ale legii sau ale actului de constituire al persoanei juridice și care nu sunt sancționate cu nulitate absolută.

(3) Nulitatea relativă a hotărârii organului persoanei juridice se consideră înlăturată dacă hotărârea a fost confirmată printr-o hotărâre ulterioară valabilă a organului competent al persoanei juridice până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de declarare a nulității relative a hotărârii.

(4) Nulitatea relativă a hotărârii organului persoanei juridice poate fi invocată de către:

- a) membrul cu drept de vot al organului persoanei juridice care a adoptat hotărârea:
 - care nu a participat la ședință sau, dacă a participat la ea, care a votat împotriva hotărârii; sau
 - care a votat pentru adoptarea hotărârii ori s-a abținut de la vot, dacă s-a comis o greșeală la calificarea sau numărarea votului exprimat de el;
- b) persoana juridică al cărei organ a adoptat hotărârea;
- c) membrul persoanei juridice dacă contestă hotărârea unui alt organ decât adunarea generală a membrilor.

(5) Dreptul la acțiunea în declararea nulității relative a hotărârii organului persoanei juridice se

prescrie în termen de 6 luni.

(6) Hotărârea organului persoanei juridice este lovită de nulitate absolută:

- a) dacă a fost adoptată pe o chestiune care nu era inclusă în ordinea de zi cu excepția cazului în care la ședință au participat toți membrii cu drept de vot ai organului respectiv;
- b) dacă a fost adoptată la un moment când ședința nu era deliberativă;
- c) dacă se referă la o chestiune care nu se află în competența aceluia organ;
- d) dacă contravine ordinii publice sau bunelor moravuri.

(7) Nulitatea absolută sau relativă a hotărârii organului persoanei juridice nu afectează actul juridic încheiat de către persoana juridică, pe baza acelei hotărâri, cu terțul care, la data încheierii actului juridic, nu cunoștea și nici nu trebuia în mod rezonabil să cunoască temeiul de nulitate.

(8) În condițiile legii, acțiunea în nulitate relativă sau absolută a hotărârii organului persoanei juridice se notează în registrul de publicitate în care este înregistrată persoana juridică. Terțul nu poate invoca necunoașterea temeiului de nulitate pe care se întemeiază acțiunea notată din data efectuării notării.

(9) Inadmisibilitatea acțiunii în nulitate absolută sau relativă ori tardivitatea ei nu împiedică persoana dreptul căreia a fost încălcat prin hotărâre a organului persoanei juridice să ceară repararea prejudiciului conform dispozițiilor legale aplicabile.

Articolul 68²⁰. Persoanele afiliate

(1) În sensul prezentului cod, sunt persoane afiliate persoanei juridice:

a) membrii consiliului, membrii organului executiv, membrii comisiei de cenzori, persoanele cu funcții de răspundere ale organizației gestionare (administrator fiduciar), conducătorul auditorului care exercită funcțiile comisiei de cenzori, alte persoane cu funcții de răspundere, după caz (conducătorii sucursalelor, contabilul-șef, etc.);

b) soțul/soția, rudele și afinii până la gradul al doilea inclusiv ale persoanelor fizice specificate la lit. a);

c) persoana fizică sau juridică care, individual ori împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit. a) și lit. b), deține controlul în persoana juridică respectivă;

d) societatea comercială în care persoana juridică respectivă, individual sau împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit. a) și lit. b), deține controlul;

e) persoana juridică împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit. a) sau persoana fizică care acționează în numele ori pe contul persoanei juridice respective;

f) persoana juridică împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit. a) sau persoana fizică în numele ori pe contul căreia acționează persoana juridică respectivă;

g) persoana juridică împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit. a) sau persoana fizică care acționează în comun cu persoana juridică respectivă;

h) persoana juridică care, în comun cu persoana juridică dată, se află sub controlul unei persoane terțe;

(2) În sensul prezentului cod, sunt persoane afiliate persoanei fizice:

a) soțul/soția, rudele și afinii până la gradul al doilea inclusiv ale persoanei fizice respective;

b) societatea comercială în al cărei capital persoana fizică respectivă, individual sau împreună cu persoanele sale afiliate specificate la lit. a), deține controlul;

c) persoana juridică care împreună cu persoanele sale afiliate specificate la alin.(1) lit. a) sau persoana fizică care acționează în numele sau pe contul persoanei fizice respective;

d) persoana juridică sau fizică în numele sau pe contul căreia acționează persoana fizică respectivă;

(3) Există controlul în situația în care persoana fizică sau juridică corespunde cel puțin uneia din următoarele condiții:

a) deține singură sau împreună cu persoanele care acționează în mod concertat majoritatea participațiilor cu drept de vot ale unei persoane juridice;

b) deține singură sau împreună cu persoanele care acționează în mod concertat un număr de participațiuni cu drept de vot ce îi permite să numească ori să revoce majoritatea membrilor organului

de supraveghere (consiliului) persoanei juridice, organul executiv sau majoritatea membrilor organului executiv și/sau cenzorul ori majoritatea membrilor comisiei de cenzori;

c) exercită o influență dominantă asupra unei persoane juridice al cărei membru este, în temeiul unui contract încheiat cu persoana juridică în cauză sau al unei clauze din actul constitutiv ori al statutului persoanei juridice;

d) este membru al unei persoane juridice și controlează singură, în temeiul unui acord încheiat cu alți membri ai persoanei juridice în cauză, majoritatea drepturilor de vot.

(4) Controlul se prezumă atunci când majoritatea membrilor organului de supraveghere (consiliului) a fost desemnată prin votul unui membru al persoanei juridice pe parcursul a 2 ani financiari succesivi. Acel membru se consideră că a votat pentru aceste desemnări dacă, în decursul anului financiar în cauză, a deținut direct sau indirect mai mult de 40% din drepturile de vot, și dacă nu există nici un alt membru care deține direct sau indirect o cotă mai mare în drepturile totale de vot.

(5) Pentru calcularea drepturilor de vot prevăzute de prezentul articol de asemenea se vor lua în considerare drepturile de subscriere și cumpărare de cote în capital care acordă drepturi de vot care pot fi exercitate la moment.

(6) Drepturile de vot acordate de participațiunile deținute de persoana juridică controlată însăși sau de persoana juridică pe care ea le controlează nu se vor lua în cont la determinarea drepturilor de vot pe care persoana juridică care deține control le deține în persoana juridică controlată.

(7) Dispozițiile prezentului articol se aplică doar în cazul în care prin dispoziții speciale nu s-au instituit, pentru anumite categorii de persoane sau domenii de reglementare, criterii diferite de determinare a afilierii și a controlului.

§ 3. Reorganizarea și lichidarea persoanei juridice”.

33. Articolul 69:

1) alineatul (5), cuvintele „față de terți” se exclud;

2) se completează cu alineatele (6) și (7) cu următorul conținut:

„(6) Fuziunea sau divizarea se poate face și între persoane juridice de forme diferite cu condiția că toate persoanele juridice participante sunt înregistrate în același registru de publicitate prevăzut de lege.

(7) Fuziunea sau dezmembrarea poate fi efectuată chiar dacă persoanele juridice care se vor dizolva sunt în lichidare, cu condiția ca acestea să nu fi început încă repartizarea activelor în procedura de lichidare.”.

34. Articolul 70 se completează cu alineatul (6) cu următorul conținut:

„(6) Persoana juridică care a dobândit, prin efectul reorganizării, un drept supus unor formalități de publicitate este obligată să îndeplinească formalitățile de publicitate cu privire la dreptul dobândit fără justificări neîntârziate, dar nu mai târziu de 6 luni de la înregistrarea de stat a reorganizării. Terții afectați de întârzierea îndeplinirii formalităților de publicitate pot iniția îndeplinirea formalităților pe cale oblică, precum și pot cere persoanei juridice și administratorului său repararea prejudiciului cauzat astfel.”.

35. Articolul 71 alineatul (2), cuvintele „confirmă de fondatorii (membrii)” se substituie cu cuvintele „aprobă de adunarea generală a membrilor”.

36. Articolul 72:

1) se completează cu alineatul (4¹) cu următorul conținut:

„(4¹) Dacă un creditor nu a obținut realizarea creanței sale de la persoana juridică căreia îi este repartizată obligația corelativă prin dezmembrare, toate persoanele juridice care au dobândit o parte din patrimoniul persoanei juridice dezmembrate răspund pentru obligația în cauză, până la concurența valorii activelor nete care le-au fost repartizate prin dezmembrare, cu excepția persoanei juridice căreia i-a fost repartizată obligația respectivă, care răspunde nelimitat.”;

2) la alineatul (5) cuvântul „participanților” se substituie cu cuvântul „membrilor”.

37. Articolul 73:

1) la alineatele (2) și (3), după cuvintele „are ca efect” se completează cu cuvintele „dizolvarea fără a intra în lichidare a”;

2) se completează cu alineatul (5) cu următorul conținut:

„ (5) În cazul în care la fuziune participă persoane juridice cu scop lucrativ, membrilor persoanelor juridice care se dizolvă li se repartizează participațiuni în persoana juridică ce se înființează sau în persoana juridică absorbantă și, după caz, li se plătește o sultă de cel mult 10% din valoarea nominală sau, în absența acesteia, din valoarea contabilă a participațiunii astfel repartizate.”.

38. Articolul 74:

1) alineatul (1), cuvântul „împuternicit” se substituie cu cuvântul „executiv”;

2) la alineatul (2) lit. e) și f) se abrogă și se completează cu lit. g) - j) cu următorul conținut:

„g) în cazul în care la fuziune participă persoane juridice cu scop lucrativ:

- coraportul de schimb al participațiunilor și, după caz, suma sultei;

- condițiile de alocare a participațiunilor la persoana juridică absorbantă sau nou-creată;

- data de la care deținerea noilor participațiuni conferă membrilor dreptul de a participa la împărțirea beneficiilor persoanei juridice absorbante sau nou-create, precum și, dacă există, orice condiții speciale care afectează acest drept;

- drepturile acordate de persoana juridică absorbantă deținătorilor de participațiuni care conferă drepturi speciale și deținătorilor de titluri, altele decât acțiuni, sau măsurile propuse în privința acestora;

h) dacă există, orice avantaj special acordat experților angajați pentru a întocmi raport asupra fuziunii în folosul membrilor persoanei juridice care fuzionează, și membrilor organului executiv, de supraveghere, control ale persoanelor juridice care fuzionează;

i) data situațiilor financiare ale persoanelor juridice participante, care au fost folosite pentru a se stabili condițiile fuziunii;

j) data ori modul de determinare a datei de la care actele juridice și operațiunile persoanei juridice care se va dizolva se va considera din punct de vedere contabil ca aparținând persoanei juridice absorbante sau uneia ori alteia dintre persoanele juridice participante.”.

39. Articolul 75 alineatul (2), cuvintele „ale participanților” se substituie prin cuvintele „reprezentate la adunare”, iar după cuvintele „prevăzută de” se completează cu cuvintele „lege sau”.

40. Articolul 76 alineatul (1):

1) la lit. a) cuvântul „autentificată” se substituie cu cuvântul „legalizată”;

2) la lit. b) se completează la început cu cuvintele „procesul-verbal al ședinței la care s-a adoptat”.

41. La articolul 77, alineatul (3) și (4), cuvântul „stat” se substituie cu cuvintele „de publicitate prevăzut de lege”.

42. Articolul 79 se completează cu alineatul (4) cu următorul conținut:

„(4) În cazul în care la dezmembrare participă persoane juridice cu scop lucrativ, membrilor persoanei juridice supusă dezmembrării li se repartizează participațiuni în persoana juridică la care trece o parte din patrimoniul persoanei juridice supusă dezmembrării și, după caz, li se plătește o sultă de cel mult 10% din valoarea nominală sau, în absența acesteia, din valoarea contabilă a participațiunii astfel repartizate.”.

43. Articolul 80 alineatul (2):

1) la lit. e) cuvântul „participanți” se substituie cu cuvântul „membri”;

2) se completează cu lit. e¹) și e²) cu următorul conținut:

„e¹) în cazul în care la dezmembrare participă persoane juridice cu scop lucrativ:

- coraportul de schimb al participațiilor și, după caz, suma sultei;
- condițiile de alocare a participațiilor la persoana juridică nou-creată ori la care trece o parte din patrimoniu;
- data de la care deținerea noilor participațiuni conferă membrilor dreptul de a participa la împărțirea beneficiilor persoanei juridice la care trece o parte din patrimoniu, precum și, dacă există, orice condiții speciale care afectează acest drept;
- drepturile acordate de persoana juridică absorbantă sau nou-creată deținătorilor de participațiuni care conferă drepturi speciale și deținătorilor de titluri, altele decât acțiuni, sau măsurile propuse în privința acestora;
- e²) dacă există, orice avantaj special acordat experților angajați pentru a întocmi raport asupra fuziunii în folosul membrilor persoanei juridice care fuzionează și membrilor organului executiv, de supraveghere, control ale persoanelor juridice care fuzionează;”
- 3) lit. g) se abrogă;
- 4) se completează cu lit. j) și k) cu următorul conținut:
 - „j) data situațiilor financiare ale persoanelor juridice participante, care au fost folosite pentru a se stabili condițiile dezmembrării;
 - k) data ori modul de determinare a datei de la care actele juridice și operațiunile persoanei juridice care se va dizolva se va considera din punct de vedere contabil ca aparținând uneia ori alteleia dintre persoanele juridice participante.”.

44. Articolul 81:

- 1) alineatul (1) se modifică și va avea următorul conținut:
 - „(1) Proiectul dezmembrării se aprobă de adunarea generală a membrilor cu 2/3 din numărul total de voturi reprezentate la adunare dacă legea sau actul de constituire nu prevede o majoritate mai mare.”;
 - 2) la alineatul (2) cuvântul „participanților” se substituie cu cuvântul „membrilor”.

45. Articolul 83 alineatul (5), cuvântul „stat” se substituie cu cuvântul „publicitate prevăzut de lege”.

46. Se completează cu articolul 84¹ și 84² cu următorul conținut:

- „**Articolul 84¹.** Nulitatea fuziunii sau dezmembrării
- (1) Nulitatea unei fuziuni sau dezmembrări poate fi declarată numai prin hotărâre judecătorească.
- (2) De la data înregistrării sale de stat conform art. 77 sau, după caz, art. 83, fuziunea, respectiv dezmembrarea, poate fi declarată nulă doar dacă hotărârea uneia dintre adunările generale care au votat proiectul fuziunii sau al dezmembrării este lovită de nulitate absolută sau relativă.
- (3) Acțiunea de constatare ori declarare a nulității fuziunii sau dezmembrării poate fi depusă, sub sancțiunea decăderii, doar în termen de 6 luni de la data la care fuziunea sau dezmembrarea a fost înregistrată conform art. 77 sau, după caz, art. 83. Acțiunea de asemenea nu poate fi admisă dacă încălcarea a fost rectificată.
- (4) Dacă încălcarea ce constituie temei a nulității unei fuziuni sau dezmembrări poate fi rectificată, instanța competentă acordă persoanelor juridice implicate un termen pentru rectificarea acesteia.
- (5) Instanța transmite o copie de pe hotărârea judecătorească definitivă de constatare sau declarare a nulității unei fuziuni sau dezmembrării organelor de înregistrare de stat de la sediile persoanelor juridice implicate în fuziunea sau divizarea respectivă.
- (6) Hotărârea judecătorească definitivă de constatare sau declarare a nulității unei fuziuni ori dezmembrări nu aduce atingere prin ea însăși valabilității obligațiilor născute în sarcina sau în beneficiul persoanei juridice absorbante, noii persoanei juridice ori persoanei juridice care primește o parte din patrimoniu, angajate după ce fuziunea sau dezmembrarea a fost înregistrată conform art. 77 sau, după caz, art. 83, și înainte ca hotărârea judecătorească definitivă de constatare sau declarare a nulității să fie publicată conform legii.

(7) În cazul declarării nulității unei fuziuni, persoanele juridice participante la fuziunea respectivă răspund solidar pentru obligațiile persoanei juridice absorbante sau nou înființate, angajate în perioada menționată la alin. (6).

(8) În cazul declarării nulității unei dezmembrări, fiecare dintre noile persoane juridice sau cele care au primit o parte din patrimoniu răspunde pentru propriile obligații, angajate în perioada prevăzută la alin. (6). Persoana juridică dezmembrată răspunde, de asemenea, pentru aceste obligații, în limita cotei de active nete transferate noii persoane juridice ori persoanei juridice care primește o parte din patrimoniu care și-au asumat aceste obligații.

Articolul 84². Răspunderea organului executiv

Membrii organului executiv și, după caz, a organului de supraveghere poartă răspundere față de membrii persoanei juridice participante la fuziune sau dezmembrare în caz de neexecutare a obligațiilor ce le revin în pregătirea și realizarea procedurii de fuziune sau, după caz, de dezmembrare.”

47. Articolul 86:

- 1) alineatul (1) lit. f), cuvântul „participant” se substituie cu cuvântul „membru”;
- 2) alineatul (4), cuvântul „participanților” se substituie cu cuvântul „membrilor”.

48. Articolul 87 alineatul (4), cuvântul „participantului” se substituie cu cuvântul „membrului”.

49. Articolul 89 alineatul (1), cuvântul „a participanților,” se substituie cu cuvintele „membrilor, procesul-verbal al ședinței la care s-a adoptat”.

50. Articolul 90 alineatul (1), cuvintele „cu capacitate deplină de exercițiu” se exclud, iar după cuvântul „care” se completează cu cuvintele „nu este supusă unei măsuri de ocrotire judiciară,”

51. În textul articolelor 96 și 97, cuvântul „participant” și formele gramaticale ale acestuia se substituie cu cuvântul „membru”, la cazul și numărul corespunzător.

52. Articolul 99, cuvântul „registru” se substituie cu cuvintele „registru de publicitate corespunzător”.

53. Articolele 102 și 103 se modifică și au următorul conținut:

„Articolul 102. Sucursala persoanei juridice

(1) Sucursala este o subdiviziune separată a persoanei juridice situată în afara sediului acesteia, care are aparența permanenței, propria conducere și dotarea materială necesară pentru a desfășura o parte sau toate activitățile persoanei juridice.

(2) Persoana juridică constituită în Republica Moldova poate institui sucursale în Republica Moldova și în străinătate dacă legea sau actul de constituire nu prevede altfel.

(3) Sucursala nu este persoană juridică. Sucursala funcționează conform regulamentului său, aprobat de organul care a hotărât instituirea sucursalei.

Articolul 103. Sucursala persoanei juridice străine în Republica Moldova

(1) Înainte ca o persoană juridică constituită într-un stat (persoana juridică străină) să desfășoare din nume propriu activitate în Republica Moldova printr-o sucursală în sensul art. 102 alin. (1), ea trebuie să înregistreze sucursala în registrul de publicitate al persoanelor juridice al Republicii Moldova dacă legea nu prevede un alt registru de publicitate al Republicii Moldova.

(2) Denumirea sucursalei persoanei juridice străine constă din cuvintele „sucursala persoanei juridice străine” și denumirea persoanei juridice străine.

(3) Sucursala persoanei juridice străine nu este persoană juridică. Sucursala persoanei juridice străine funcționează conform regulamentului său, aprobat de organul care a hotărât instituirea

sucursalei. Persoana juridică străină poartă răspundere pentru obligațiile care apar din activitățile sucursalei din Republica Moldova.

(4) Activitatea care, conform legii, este supusă licențierii în Republica Moldova poate fi desfășurată de persoana juridică străină care a înregistrat sucursala în Republica Moldova doar după obținerea licenței, dacă legea nu prevede altfel.

(5) Persoana juridică străină trebuie să numească unul sau mai mulți administratori ai sucursalei. Administratorul conduce sucursala, asigură ținerea contabilității sucursalei și reprezintă persoana juridică străină în limitele împuternicirilor sale.

(6) Dispozițiile art. 61, 64-68¹⁹ se aplică în mod corespunzător sucursalei și administratorului său. Dispozițiile art. 1598 se aplică persoanei juridice străine care a înregistrat sucursală în Republica Moldova.”

54. Se completează cu articolele 103¹ și 103² cu următorul conținut:

„**Articolul 103¹.** Insolvabilitatea sau lichidarea persoanei juridice străine care are sucursală în Republica Moldova

În termen de 14 zile din data inițierii procedurii de insolvabilitate sau lichidare a persoanei juridice străine ori a unor proceduri având un efect similar potrivit legii sale naționale, administratorul sucursalei este obligat să notifice registrul de publicitate al Republicii Moldova în care este înregistrată sucursala, care va nota acest fapt în registrul de publicitate.

Articolul 103². Lichidarea și radierea sucursalei persoanei juridice străine din registrul de publicitate al Republicii Moldova

(1) Sucursala persoanei juridice străine se radiază din registrul de publicitate al Republicii Moldova în care este înregistrată în unul din următoarele cazuri:

- a) persoana juridică străină este dizolvată;
- b) persoana juridică străină depune cerere de radiere;
- c) sucursala nu are administrator și nu a fost numit un administrator în termen de 3 luni după notificare din partea organului de înregistrare de stat competent al Republicii Moldova;
- d) administratorul sucursalei nu a prezentat situațiile financiare în termenele prevăzute de Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007 și nici nu înlătură neajunsul în termenul suplimentar de 30 de zile acordat de autoritatea Republicii Moldova căreia trebuiau prezentate situațiile financiare.

(2) Sucursala va fi exclusă din registrul de publicitate al Republicii Moldova pe baza hotărârii judecătorești definitive:

- a) la cererea unei persoane sau autorități publice abilitate prin lege sau orice altă persoană interesată dacă genul de activitate sau activitățile sucursalei contravin legii sau bunelor moravuri;
- b) la cererea unui creditor care demonstrează că creditorul nu își poate satisface creanța apărută din funcționarea persoanei juridice străine în Republica Moldova din contul activelor persoanei juridice străine deținute pe teritoriul Republicii Moldova;
- c) în alte cazuri prevăzute de lege.

(3) După excluderea sucursalei din registru de publicitate al Republicii Moldova, persoana juridică străină poate să-și continue activitățile în Republica Moldova printr-o sucursală în sensul art. 102 alin.(1) doar dacă ea a înregistrat o sucursală nouă. În cazul excluderii sucursalei din registru de publicitate al Republicii Moldova la cererea unui creditor, noua sucursală poate fi înregistrată doar dacă creanța creditorului a fost satisfăcută sau dacă creditorul și-a dat consimțământul scris la înregistrarea sucursalei în registru de publicitate al Republicii Moldova.

(4) Înainte de excluderea sucursalei din registru de publicitate al Republicii Moldova, sucursala va fi lichidată, aplicându-se dispozițiile art. 90-95. După satisfacerea creanțelor tuturor creditorilor și depunerea banilor, lichidatorii vor pregăti bilanțul final, care se va anexa la cererea de radiere a sucursalei din registru de publicitate al Republicii Moldova.”

55. Articolul 104, alineatul (1), cuvântul „participanților” se substituie cu cuvântul „membrilor”.

56. Articolul 105, după cuvintele „al Republicii Moldova” se completează cu cuvintele „și, dacă există, pe pagina web a persoanei juridice”.

57. Articolul 106:

1) alineatul (1), cuvintele „fondatorilor (membrilor)” se substituie cu cuvintele „membrilor (asociați)”, în primul caz, și cu cuvântul „asociaților”, în al doilea caz;

2) alineatul (3), cuvântul dintre paranteze se substituie cu cuvântul „asociat”;

3) alineatul (4), cuvintele „membrului” și „fondatorilor (membrilor) societății” se substituie cu cuvântul „asociatului” și, respectiv, „asociaților”.

58. Articolul 108, alineatul (1), lit. i), cuvintele „filialele și reprezentanțele” se substituie cu cuvântul „sucursalele”.

59. Articolul 109, alineatul (2), cuvântul „membrii” se substituie cu cuvântul „asociații”.

60. Articolul 110, alineatul (2), lit. e), cuvintele „fost incapabili” se substituie cu cuvintele „încheiat actul de constituire cu încălcarea capacității de exercițiu”.

61. Articolul 113, alineatul (5), textul „că e” se substituie cu cuvintele „că termenul este de decădere și este”.

62. Articolul 114:

1) alineatul (2) se completează cu o nouă propoziție cu următorul conținut: „. Dacă bunul a fost transmis cu titlu de folosință, între asociat și societate se aplică în mod corespunzător dispozițiile legale cu privire la locațiune cu excepția că societatea nu datorează chirie în schimbul folosinței.”;

2) alineatul (3) se modifică și are următorul conținut:

„(3) Se pot constitui aporturi la formarea sau la majorarea capitalului social al societății cu răspundere limitată sau societății pe acțiuni creanțele, drepturile asupra creațiilor intelectuale, precum și alte drepturi patrimoniale. Această regulă se aplică și în cazul convertirii unei obligații pecuniare a societății în părți sociale sau, după caz, acțiuni în folosul creditorului.”

63. Articolul 115:

1) în titlu cuvântul „membrului” se substituie cu cuvântul „asociatului”;

2) alineatul (2) lit. c) se modifică și are următorul conținut:

„c) să primească o cotă-parte din profitului societății (dividend), proporțional participațiunii la capitalul social în condițiile stabilite de lege și actul de constituire;”;

3) cuvintele „membrul” și „membri” se substituie cu cuvintele „asociatul” și, respectiv, „asociați”;

4) se completează cu alineatul (4), cu următorul conținut:

„(4) Dacă legea nu prevede altfel, au dreptul de a primi dividende persoanele care aveau calitatea de asociat la data adoptării hotărârii de distribuire a dividendelor.”.

64. Articolul 116:

1) cuvintele „membrului”, „membrul”, „membrilor”, „membrii”, „membru” se substituie cu cuvântul „asociat” la cazul și numărul gramatical corespunzător;

2) alineatul (3), ultima propoziție se exclude.

65. Articolele 117–120 se abrogă.

66. Paragrafele 2 și 3, cuvântul „membru”, în toate cazurile și numerele gramaticale, se substituie cu cuvântul „asociat” la cazul și numărul gramatical corespunzător.

67. Articolul 129, cuvântul „incapacității” se substituie cu cuvintele „instituirii unei măsuri de ocrotire judiciară în privința”.

68. Articolul 141, cuvântul „stat” se substituie cu cuvântul „publicitate prevăzut de lege”.

69. Articolul 145:

1) alineatul (2), se modifică și are următorul conținut:

„(2) Modul de constituire, funcționare, reorganizare și lichidare a societăților cu răspundere limitată este reglementat prin lege specială și, în completare, prin dispozițiile prezentului cod.”;

2) alineatele (3) – (5) se abrogă.

70. Articolele 146 – 155 se abrogă.

71. Articolul 156:

1) Alineatul (2) se modifică și are următorul conținut:

„(2) Modul de constituire, funcționare, reorganizare și lichidare a societăților pe acțiuni este reglementat prin lege specială și, în completare, prin dispozițiile prezentului cod.”;

2) alineatele (3) – (5) se abrogă.

72. Articolele 157 – 170 se abrogă.

73. Articolul 172, alineatul (1), lit. i), se modifică și are următorul conținut:

„i) sucursalele cooperativei;”.

74. Articolul 175:

1) cuvântul „observatori” se substituie cu cuvântul „supraveghere”;

2) alineatul (5) lit. b) se modifică și are următorul conținut:

„b) desemnarea consiliului de supraveghere și eliberarea din funcție a membrilor lui, desemnarea și eliberarea din funcție a organelor executive ale cooperativei, dacă acest drept nu este atribuit prin statut consiliului de supraveghere;”.

75. Articolul 177, alineatul (5), după cuvintele „prin statutul cooperativei” se completează cu cuvintele „după expirarea unui termen suplimentar de 1 lună care i-a fost stabilit prin notificare pentru remediarea neexecutării”.

76. Secțiunea a 4-a se modifică și are următorul conținut:

„Secțiunea a 4 Grupul de persoane juridice

Articolul 179¹. Grupul de persoane juridice cu scop lucrativ

(1) Grupul cuprinde persoana juridică care exercită control și toate persoanele juridice controlate de ea (filiale).

(2) Persoană juridică controlată (filiala) este persoana juridică supusă controlului altei persoane juridice (persoana juridică care exercită control), fie direct sau printr-o altă persoană juridică controlată.

(3) Persoană juridică deținută integral este persoana juridică care nu are nici un alt membru decât persoana juridică care exercită controlul sau oricare altă persoană juridică controlată.

(4) Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică persoanelor juridice cu scop lucrativ. Dispozițiile prezentei secțiuni se aplică persoanelor juridice străine care fac parte din grup, indiferent de forma lor de organizare conform legii lor naționale.

Articolul 179². Obligația de dezvoltare a controlului

(1) Administratorul persoanei juridice care exercită control trebuie să informeze în scris administratorul persoanei juridice controlate imediat ce s-a stabilit sau a dispărut controlul.

(2) De îndată ce a fost informată, persoana juridică controlată, cu excepția cazului când este de naționalitate străină și legea sa națională nu o prevede, trebuie să informeze fără întârzieri nejustificate persoana juridică care exercită controlul despre numărul de participațiuni și drepturile de vot deținute de ea la adunarea generală a persoanei juridice care exercită control, precum și în oricare alte persoane juridice.

Articolul 179³. Dreptul persoanei juridice care exercită controlul să dea instrucțiuni administratorului persoanei juridice controlate

(1) Persoana juridică care exercită control are dreptul de a da instrucțiuni administratorului persoanei juridice pe care o controlează dacă legea nu prevede altfel.

(2) Sub rezerva dispozițiilor art. 179⁵, administratorul persoanei juridice controlate trebuie să respecte instrucțiunile date de persoana juridică care exercită controlul asupra ei.

(3) Persoana juridică controlată care nu este deținută integral trebuie să notifice la registrul de publicitate în care este înregistrată faptul dacă primește sau nu instrucțiuni de la persoana juridică care exercită controlul. Dacă nu s-a notificat altfel la registrul de publicitate corespunzător, persoana juridică deținută integral se prezumă că primește instrucțiuni de la persoana juridică care exercită controlul, iar notificarea registrului nu este necesară. Ea va face, în schimb, o notificare a faptului că ea este deținută integral. Această notificare are drept scop doar informarea terților și a membrilor persoanei juridice obligată să notifice.

Articolul 179⁴. Dreptul de a primi informații la nivelul persoanei juridice controlate

Organele persoanei juridice care exercită controlul, inclusiv de naționalitate străină, au dreptul să primească orice informație de la persoana juridică controlată dacă prin aceasta nu se încalcă legea aplicabilă persoanei juridice controlate sau drepturile terților.

Articolul 179⁵. Interesul grupului

(1) Dacă administratorul unei persoane juridice controlate, în special ca urmare a unei instrucțiuni date de persoana juridică care exercită controlul, ia o decizie care contravine intereselor persoanei juridice controlate, se consideră că el nu a încălcat obligațiile sale dacă sunt întrunite următoarele condiții:

a) decizia este în interesul grupului;

b) administratorul are temei să presupună în mod rezonabil că potențialul prejudiciu va fi echilibrat, într-un termen rezonabil, printr-un avantaj;

c) acel prejudiciu nu este de natură să pună în pericol existența însăși a persoanei juridice.

(2) Dacă persoana juridică controlată este o persoană juridică deținută integral, dispozițiile alin. (1) lit. b) nu se aplică.

(3) Administratorul persoanei juridice controlate are dreptul să refuze să respecte instrucțiunile primite de la persoana juridică care exercită controlul dacă condițiile prevăzute la alin.(1) nu sunt întrunite.

Articolul 179⁶. Abuzul de control

(1) În cazul în care persoana juridică controlată care a fost administrată conform instrucțiunilor date de persoana juridică care exercită controlul în interesul grupului, nu are șanse obiective, din contul propriilor resurse, să evite intrarea în procedură de insolvență (punct de criză), persoana juridică care exercită controlul este obligată fără întârziere nejustificată să efectueze o restructurare fundamentală sau să inițieze procedura de insolvență.

(2) Persoana juridică care exercită controlul este obligată să plătească datoriile nestinse ale persoanei juridice controlate apărute înainte de punctul de criză:

a) dacă ea încalcă dispozițiile alin. (1);

b) dacă ea a administrat persoana juridică controlată într-un mod care i-a cauzat un prejudiciu;

c) dacă i-a permis persoanei juridice controlate să se individualizeze cu grupul ori să facă trimitere la reputația grupului, astfel încât creditorii ar putea considera, cu bună-credință, că persoana juridică care exercită controlul va menține solvabilitatea persoanei juridice controlate.

(3) Se prezumă că persoana juridică care exercită controlul cunoștea sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască faptul că persoana juridică controlată a ajuns la un punct de criză.

(4) Doar administratorul insolvenței/lichidatorul persoanei juridice controlate poate cere executarea obligației prevăzute la alin.(2).”.

77. Articolul 180, alineatul (2), lit. c), se abrogă.

78. Articolul 181:

1) alineatul (2), cuvintele „sau de altă organizație social-politică” se exclud;

2) alineatul (4), cuvintele „Patrimoniul transmis” se substituie cu cuvintele „Bunurile transmise”, cuvintele „acest patrimoniu” se substituie cu cuvintele „aceste bunuri”, iar cuvântul „asociați” se substituie cu cuvântul „membri”;

3) alineat (5), cuvintele „patrimoniului transmis” se substituie cu cuvintele „bunurilor transmise”.

79. Articolele 183 – 185 se abrogă.

80. Articolul 186, alineatul (3):

1) lit. g), cuvântul „revocare” se substituie cu cuvintele „eliberare din funcție”;

2) lit. h), cuvântul „filialelor” se substituie cu cuvântul „sucursalelor”.

81. Articolele 190 și 191 se abrogă.

82. În titlul Capitolului III cuvintele „REPUBLICII MOLDOVA ȘI A UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV- TERITORIALE” se substituie cu cuvintele „PERSONELOR JURIDICE DE DREPT PUBLIC”.

83. Articolul 194, alineatul (1), cuvintele „le aparțin cu drept de proprietate privată” se substituie cu cuvintele „fac parte din domeniul lor privat”.

84. Se completează cu art. 194¹ cu următorul conținut:

„Articolul 194¹. Instituția publică

(1) Instituția publică este persoană juridică de drept public care se constituie în baza unui act emis de autoritatea publică și este finanțată, integral sau parțial, de la bugetul acesteia din urmă.

(2) Fondatorul răspunde pentru obligațiile instituției publice în măsura în care patrimoniul acesteia nu este suficient pentru stingerea lor.

(3) Instituția publică este în drept să desfășoare activitatea neinterzisă de lege, care ține de realizarea scopurilor prevăzute de lege sau statut.

(4) Activitatea care, conform legii, este supusă licențierii va fi practică de instituția publică doar după obținerea licenței dacă legea nu prevede altfel.

(5) Pentru desfășurarea activității de întreprinzător care nu rezultă nemijlocit din scopul prevăzut în statut, instituția publică poate constitui, singură sau împreună cu alte persoane juridice de drept public, societăți cu răspundere limitată sau societăți pe acțiuni. Instituția publică poate constitui societăți cu răspundere limitată sau societăți pe acțiuni împreună cu persoane juridice de drept privat în condițiile legislației privind parteneriatul public-privat.”

85. Articolul 195, cuvintele „drepturilor și obligațiilor” se substituie cu cuvintele „aporturilor juridice”.

86. Articolul 198, alineatul (3), cuvintele „cu sarcini reale a unui bun” se substituie cu cuvintele „sa cu drepturi reale limitate”.

87. Articolul 199 se completează cu alineatul (3) cu următorul conținut:

„(3) Intenția de a produce efecte juridice se determină din declarația sau comportamentul persoanei, așa cum ea a fost înțeleasă în mod rezonabil de către cealaltă parte a actului juridic sau, în cazul actelor juridice unilaterale, de către persoana căreia actul îi este destinat.”

88. Articolul 200 alineatul (3), cuvintele „lipsirea ei de capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvintele „instituire a unei măsuri de ocrotire judiciară asupra persoanei”.

89. Articolele 202 – 205, 207 se abrogă.

90. Articolul 208:

1) alineatul (1), după cuvintele „încheiat verbal,” se completează cu cuvintele „în formă electronică,”;

2) Alineatul (6) se abrogă.

91. Articolul 210:

1) alineatul (3) se abrogă;

2) alineatul (4), cuvântul „certificată” se substituie cu cuvântul „legalizată”.

92. Se completează cu articolele 210¹ – 210³ cu următorul conținut:

„**Articolul 210¹.** Forma electronică a actului juridic

(1) Actul juridic poartă formă electronică dacă el se cuprinde într-un document electronic care întrunește condițiile legii.

(2) Tipurile de semnături electronice care pot fi aplicate unui document electronic, gradul de protecție al fiecărui tip și valoarea sa juridică sunt determinate de lege.

(3) Actul juridic în formă electronică este echivalent cu actul juridic în formă scrisă dacă poartă semnătura electronică avansată calificată a persoanei care încheie actul, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

Articolul 210². Actul juridic încheiat prin utilizarea mijloacelor electronice

(1) În cazul în care actul juridic este încheiat prin utilizarea oricărui mijloc electronic, iar persoana nu l-a încheiat prin semnătura electronică prevăzută la art. 210¹ alin.(3), se prezumă că consimțământul este al acelei persoane până când ea nu contestă existența lui.

(2) Persoana nu poate contesta existența consimțământului doar pe motiv că el a fost transmis printr-un mijloc electronic dacă ea a acceptat utilizarea acelui mijloc electronic printr-un act juridic încheiat anterior.

(3) În scopul demonstrării existenței consimțământului contestat conform alin.(1), persoana interesată poate să invoce orice mijloc de probă, în afară de proba cu martori.

(4) Faptul că actul juridic încheiat conform prezentului articol nu este echivalent cu un act juridic în formă scrisă nu împiedică invocarea clauzelor în formă textuală consimțite de părțile actului.

Articolul 210³. Forma textuală a informației

(1) Dacă legea prevede forma textuală pentru transmiterea unei informații, ea trebuie să fie lizibilă, să indice numele persoanei care o transmite și să fie făcută pe un suport durabil.

(2) Suport durabil înseamnă orice instrument care:

a) permite destinatarului să stocheze informațiile care îi sunt adresate personal, într-un mod accesibil pentru referințe ulterioare pentru o perioadă de timp adecvată, în vederea informării, și

b) care permite reproducerea neschimbată a informațiilor stocate.

(3) Constituie suport durabil hârtia, stickurile de memorie USB, CD-ROM-urile, DVD-urile, cardurile de memorie sau discurile dure ale computerelor, mesajele transmise prin poșta electronică, precum și altele care corespund alin.(2).”.

93. Articolul 212 lit. a), după cuvintele „bunurilor imobile” se completează cu cuvintele „sau grevarea acestora cu drepturi reale limitate”.

94. Articolul 214 se modifică și are următorul conținut:

„**Articolul 214.** Hotărârea judecătorească care ține loc de act juridic

(1) În cazurile expres prevăzute de lege, la cererea persoanei îndreptățite, instanța de judecată poate să pronunțe hotărâre judecătorească care, din data rămânerii definitive, ține loc de act juridic dacă debitorul refuză, fără justificare, să încheie actul juridic, iar toate celelalte condiții de validitate vor fi întrunite.

(2) În cazurile prevăzute la alin.(1), persoana îndreptățită nu este obligată să prezinte instanței de judecată careva probe ale acestui refuz.

(3) Actul juridic încheiat pe calea prevăzută de prezentul articol se supune dispozițiilor legale aplicabile acelui act ca și cum el s-ar fi încheiat, fără vicii de consimțământ, nemijlocit de către părțile prevăzute de hotărârea judecătorească.

(4) Dreptul la acțiunea prevăzută de alin.(1) se prescrie în termen de 6 luni de la data la care actul juridic trebuia încheiat.”.

95. Articolul 215 se modifică și are următorul conținut:

„**Articolul 215.** Efectele eschivării de la înregistrarea actului juridic sau efectelor sale

(1) Dacă actul juridic este încheiat în forma cerută de lege, însă partea obligată se eschivează de la înregistrarea acestuia ori a efectelor sale sau dacă a expirat termenul stabilit de lege pentru înregistrare, instanța de judecată, la cererea părții interesate, este în drept să dispună prin hotărâre înregistrarea actului juridic sau efectelor sale. În cazul acesta, înregistrarea se efectuează în baza hotărârii instanței de judecată.

(2) Partea care s-a eschivat neîntemeiat de la înregistrare este obligată să repare celeilalte părți prejudiciul cauzat prin întârzierea înregistrării.”

96. Articolele 216 și 217 se modifică și au următorul conținut:

„**Articolul 216.** Actele juridice nule și anulabile

(1) Actul juridic este nul dacă nulitatea sancționează încălcarea unei dispoziții legale prin care se ocrotește un interes general (nulitate absolută).

(2) Actul juridic este anulabil dacă nulitatea sancționează încălcarea unei dispoziții legale prin care se ocrotește un interes particular (nulitate relativă).

(3) În cazul în care natura nulității nu este prevăzută expres și nici natura interesului ocrotit nu reiese în chip neîndoielnic, actul juridic este anulabil.

(4) Dacă prin lege nu se prevede altfel, nulitatea actului juridic bilateral sau multilateral poate fi constatată sau declarată și prin acordul părților.

(5) Prin acordul părților nu pot fi instituite și nici suprimate temeiuri de nulitate.

Articolul 217. Nulitatea absolută a actului juridic

(1) Nulitatea absolută a actului juridic poate fi invocată, atât pe cale de acțiune cât și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o constate din oficiu după ce o pune în discuție participanților la proces.

(2) Nulitatea absolută nu poate fi înlăturată prin confirmarea de către părți a actului lovit de nulitate.

(3) Atât acțiunea în constatare a nulității absolute cât și excepția de nulitate absolută sunt imprescriptibile.” .

97. Se completează cu articolul 217¹ cu următorul conținut:

„**Articolul 217¹**. Nulitatea absolută de protecție a consumatorului

(1) În contractele de consumator sunt nule clauzele abuzive, precum și clauzele prin care se derogă de la dispozițiile legale de la care este interzis a se deroga în detrimentul consumatorului (nulitatea de protecție).

(2) Nulitate de protecție operează doar în măsura în care ea avantajează consumatorul.”.

98. Articolul 218:

1) alineatul (2), a doua propoziție se modifică și are următorul conținut: „Voința de a confirma actul juridic anulabil trebuie să fie certă și evidentă și să fie exprimată la un moment când persoana cunoștea temeiul nulității.”;

2) alineatul (3), cuvintele „lovit de nulitate relativă” se substituie cu cuvântul „anulabil”.

99. Articolul 219 se modifică și are următorul conținut:

„**Articolul 219**. Efectele nulității actului juridic

(1) Actul juridic nul se consideră, cu efect retroactiv, din momentul încheierii, că nu a produs nici un efect juridic.

(2) Actul juridic anulabil este valabil până la declararea acestei nulități de către instanța de judecată, însă odată anulat, se consideră, cu efect retroactiv, din momentul încheierii, că nu a produs nici un efect juridic.

(3) Drepturile reale dobândite în temeiul actului juridic nul sau anulat se consideră că nu au fost dobândite pe acest temei. Această dispoziție se aplică și drepturilor de creanță ori drepturilor asupra creațiilor intelectuale dobândite în temeiul actului juridic.

(4) Dispozițiile alin. (3) nu afectează eventuala dobândire a dreptului prin uzucapiune în condițiile legii.

(5) Prestațiile executate în temeiul actului juridic nul sau anulat, precum și alte îmbogățiri obținute din acele prestații, se supun restituirii conform dispozițiilor legale privind îmbogățirea fără justă cauză.

(6) În cazul în care în temeiul actului juridic nul sau anulat s-a dobândit un drept prin înregistrarea într-un registru de publicitate prevăzut de lege, iar titularul în folosul căruia este înregistrat dreptul nu își dă consimțământul la radieră, dreptul dobândit se va radia doar pe calea acțiunii în rectificarea.

(7) Instanța de judecată nu poate pronunța din oficiu efectele nulității chiar dacă a constatat nulitatea absolută din oficiu.”.

100. Se completează cu articolele 219¹ și 219² cu următorul conținut:

„**Articolul 219¹**. Nulitatea parțială

(1) Dispozițiile legale privind nulitatea actului juridic se aplică în mod corespunzător când doar una sau mai multe clauze ale sale sunt supuse nulității.

(2) Clauzele lovite de nulitate atrag nulitatea actului juridic în întregul său numai dacă, din cauza lipsei acestora și în pofida întregirii efectelor sale conform art. 720⁴, nu poate fi atins scopul pentru care s-a încheiat actul juridic.

(3) Nulitatea actului juridic multilateral în privința uneia dintre părți atrage nulitatea sa și în privința celorlalte părți dacă, din cauza lipsei acelei părți, nu poate fi atins scopul pentru care celelalte părți au încheiat actul juridic.

(4) În cazul în care dispoziția legală imperativă prevede că durata de existență a unui drept sau de producere a efectelor juridice de către un act juridic nu poate depăși un anumit termen, în caz de depășire, durata convenită este nulă și se înlocuiește de drept cu termenul maxim permis de lege.

Articolul 219². Repararea prejudiciului în caz de nulitate a actului juridic

(1) În cazul în care un act juridic este nul sau anulat, total ori parțial, o parte poate cere de la cealaltă parte repararea prejudiciului suportat din cauza nulității dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

- a) partea prejudiciată nu a cunoscut și nici nu trebuia, în mod rezonabil, să cunoască temeiul nulității la momentul suportării prejudiciului;
- b) cealaltă parte a cunoscut sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască temeiul nulității;
- c) încălcând cerințele bunei-credințe, cealaltă parte a lăsat partea prejudiciată să acționeze într-un mod care a cauzat prejudiciul.

(2) Prejudiciul supus despăgubirii reprezintă suma de bani care va repune partea prejudiciată, în măsura maximă posibilă, în situația în care ea s-ar fi aflat dacă actul juridic nu se încheia sau dacă clauza lovită de nulitate nu se includea în actul juridic. În special, se vor despăgubi cheltuielile suportate de către partea prejudiciată cu ocazia încheierii actului juridic și în vederea pregătirii pentru executarea obligațiilor prevăzute de act.

(3) Cu toate acestea, despăgubirile nu acoperă profitul pe care partea prejudiciată îl aștepta de la executarea obligațiilor prevăzute de act. În cazul în care cealaltă parte a acționat cu intenție sau culpă gravă, despăgubirile vor acoperi și ratarea de către partea prejudiciată a oportunității rezonabile de a încheia un act juridic cu un terț.

(4) Dacă sunt întrunite condițiile răspunderii prevăzute de prezentul articol, partea prejudiciată nu este decăzută din dreptul de a cere despăgubiri doar fiindcă ea este cea care a invocat nulitatea.

(5) În cazul în care nulitatea se întemeiază pe violență, leziune sau pe faptul că o clauză este abuzivă, partea prejudiciată poate cere despăgubiri conform prezentului articol chiar dacă cunoștea ori trebuia, în mod rezonabil, să cunoască temeiul nulității la data încheierii actului juridic.”

101. Articolul 220 se modifică și are următorul conținut:

„**Articolul 220.** Nulitatea actului juridic ce contravine legii, ordinii publice sau bunelor moravuri

(1) Actul juridic sau clauza care contravin vădit ordinii publice sau bunelor moravuri sînt nule.

(2) Actul juridic sau clauza care contravin unei dispoziții legale imperative sunt nule sau anulabile dacă această sancțiune este prevăzută expres de dispoziția legală încălcată (nulitatea expresă).

(3) Actul juridic sau clauza care contravin unei dispoziții legale imperative ce nu prevede expres sancțiunea nulității sunt nule sau anulabile dacă această sancțiune trebuie aplicată pentru ca scopul dispoziției legale încălcate să fie atins (nulitatea virtuală).

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în măsura în care dispoziția legală încălcată nu stabilește o altă consecință a încălcării sale decât nulitatea actului juridic sau a clauzei.

(5) Încălcarea dispoziției imperative a actului normativ subordonat legii poate fi invocată ca temei de nulitate a actului juridic doar în măsura în care dispoziția respectivă întrunește cerințele art. 1 alin.(3) și art. 3.”

102. Articolul 221 și 226 se abrogă.

103. Articolul 227 se modifică și are următorul conținut:

„**Articolul 227.** Nulitatea actului juridic afectat de eroare

(1) Actul juridic încheiat în baza unei erori esențiale poate fi declarat nul de instanța de judecată dacă cealaltă parte sau terțul destinatar al actului juridic unilateral știa sau, după caz, trebuia să știe despre această eroare.

(2) Eroarea este considerabilă dacă la încheiere a existat o falsă reprezentare referitor la:

- a) natura actului juridic;
- b) calitățile substanțiale ale obiectului actului juridic;
- c) părțile actului juridic (partenerul sau beneficiarul), în cazul în care identitatea sau calitățile acestora este hotărâtoare pentru încheierea actului juridic.

(3) Eroarea care privește simplele motive ale actului juridic nu este considerabilă, cu excepția cazului în care prin voința părților asemenea motive au fost considerate hotărâtoare.

(4) Eroarea imputabilă celui al cărui consimțământ este viciat nu poate servi temei pentru anularea actului juridic. În special, actul juridic nu poate fi anulat dacă faptul asupra căruia a purtat eroarea putea fi, după împrejurări, cunoscut cu diligențe rezonabile.

(5) Nu atrage anularea actului juridic eroarea care poartă asupra unui element cu privire la care riscul de eroare a fost asumat de cel care o invocă sau, după împrejurări, trebuia să fie asumat de acesta.

(6) Simpla eroare de calcul nu atrage anularea actului juridic, ci numai rectificarea, afară de cazul în care, concretizându-se într-o eroare asupra cantității, a fost esențială pentru încheierea actului juridic. Eroarea de calcul trebuie corectată la cererea oricăreia dintre părți.

(7) Partea care este victima unei erori nu se poate prevala de aceasta contrar exigențelor bunei-credințe.

(8) Dispozițiile legale privitoare la eroare se aplică în mod corespunzător și atunci când eroarea poartă asupra declarației de voință ori când declarația a fost transmisă inexact prin intermediul unei alte persoane sau prin mijloace de comunicare la distanță.”.

104. Se completează cu art. 227¹ cu următorul conținut:

„**Articolul 227¹**. Adaptarea actului juridic în caz de eroare

(1) Dacă o parte este îndreptățită să invoce anulabilitatea actului juridic pentru eroare, dar cealaltă parte declară că dorește să execute ori execută actul juridic așa cum acesta fusese înțeles de partea îndreptățită să invoce anulabilitatea, actul juridic se consideră că a fost încheiat așa cum l-a înțeles această din urmă parte.

(2) În acest caz, după ce a fost informată asupra felului în care partea îndreptățită să invoce anulabilitatea a înțeles actul juridic și înainte ca aceasta să fi obținut anularea, cealaltă parte trebuie, în termen de cel mult 3 luni de la data când a fost notificată ori de la data când i s-a comunicat acțiunea în declararea nulității, să declare că este de acord cu executarea sau să execute fără întârziere contractul, astfel cum a fost înțeles de partea aflată în eroare.

(3) Dacă declarația a fost făcută și comunicată părții aflate în eroare în termenul prevăzut la alin. (2) sau contractul a fost executat, dreptul de a obține anularea este stins.

(4) În cazul în care ambele părți au comis aceeași eroare, instanța poate, la cererea uneia dintre ele, să adapteze contractul la condițiile la care părțile ar fi convenit dacă nu se comitea eroarea.”.

105. Articolul 228 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul conținut:

„(2¹) Actul juridic este anulabil și atunci când dolul provine de la reprezentantul, prepusul ori gerantul afacerilor celeilalte părți.”.

106. Articolul 229:

1) alineatul (2), după cuvintele „apropiată ori” se completează cu cuvintele „onoarea sau”;

2) alineatul (3), se completează cu textul „, iar partea constrânsă a avut o alternativă rezonabilă”.

107. Articolul 230, alineatul (2), se completează cu textul: „Dispozițiile art. 227¹ se aplică în mod corespunzător.”.

108. Articolul 231 se abrogă.

109. Articolul 233 se modifică și are următorul conținut:

„**Articolul 233**. Termenul de prescripție extinctivă a acțiunii în anulare a actului juridic pentru viciu de consimțământ

(1) Persoana îndreptățită are dreptul să invoce anulabilitatea actului juridic pentru temeiurile prevăzute la art.227, 228 și 230 în termen de 6 luni de la data când a aflat sau trebuia să afle despre temeiul anulabilității.

(2) Anulabilitatea în temeiul prevăzut la art.229 poate fi invocată în termen de 6 luni de la data când a încetat violența.”.

110. Se completează cu art. 233¹ cu următorul conținut:

„ **Articolul 233¹**. Repararea prejudiciului cauzat prin viciu de consimțământ

(1) Partea, care are dreptul de a cere anularea actului juridic pe motiv de eroare, dol, violență sau leziune, poate cere repararea prejudiciului cauzat prin aceasta, chiar dacă dreptul de a cere anularea s-a prescris extinctiv sau dacă ea a confirmat actul juridic anulabil, cu condiția că cealaltă parte a actului juridic cunoștea sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască temeiul nulității la momentul încheierii acestuia.

(2) În cazul prevăzut la alin.(1), în completare se vor aplica dispozițiile legale privind plata despăgubirilor în caz de neexecutare a obligațiilor.

(3) Drepturile prevăzute de lege ale părții afectate de dol, violență și leziune nu pot fi excluse sau limitate prin act juridic, sub sancțiunea nulității absolute.

(4) Drepturile prevăzute de lege ale părții afectate de eroare pot fi excluse sau limitate prin act juridic cu excepția cazului în care aceasta contravine bunei-credințe, în care caz excluderea sau limitarea este nulă.

(5) Dacă victima erorii, dolului, violenței sau leziunii are, pe baza acestei împrejurări, atât drepturi întemeiate pe dispozițiile prezentului capitol, cât și drepturi întemeiate pe neexecutarea obligațiilor rezultate din actul juridic, ea poate alege categoria de drepturi la care recurge.”.

111. Capitolul IV se modifică și are următorul conținut:

„Capitolul IV EFICIENȚA ACTELOR JURIDICE

Secțiunea 1 Condiția

Articolul 234. Efectele juridice condiționale

(1) Actul juridic poate prevedea că la survenirea unui eveniment viitor și nesigur ca realizare (condiție) anumite sau toate efectele sale juridice se vor produce (condiție suspensivă) sau se vor stinge (condiție rezolutorie).

(2) Condiția de asemenea poate să depindă de un eveniment survenit, însă deocamdată necunoscut părților.

Articolul 235. Condiția nulă

Este supusă nulității condiția care contravine dispozițiilor legale imperative, ordinii publice, sau bunelor moravuri, precum și condiția a cărei îndeplinire este imposibilă cu excepția cazului când ea a fost stipulată pentru situația când ea devine posibilă. Efectul juridic care depinde de o astfel de condiție este de asemenea supus nulității.

Articolul 236. Condiția pozitivă

(1) Dacă s-a prevăzut condiția survenirii unui eveniment oarecare într-un termen determinat, condiția se consideră nerealizată dacă acest termen a expirat și evenimentul nu a survenit.

(2) Dacă termenul nu este determinat, condiția poate fi îndeplinită oricând. Condiția poate fi recunoscută nerealizată atunci când este evident că survenirea ulterioară a evenimentului este imposibilă.

Articolul 237. Condiția negativă

(1) În cazul în care s-a prevăzut condiția nesurvenirii unui eveniment anumit într-un termen determinat, condiția se consideră realizată chiar și pînă la expirarea acestui termen dacă este evident că survenirea ulterioară a evenimentului este imposibilă.

(2) Dacă termenul nu este determinat, condiția se consideră realizată doar atunci când va fi evident că evenimentul nu va surveni.

Articolul 238. Inadmisibilitatea influenței asupra realizării condiției

(1) Persoana care a încheiat un act juridic ale cărui efect depinde de o condiție nu are dreptul, pînă la realizarea condiției, să efectueze acțiuni capabile să împiedice executarea obligațiilor sale.

(2) Dacă condiția se realizează, iar persoana a întreprins deja acțiunile menționate la alin.(1), ea este obligată să repare celelalte părți prejudiciul cauzat astfel.

Articolul 239. Condiția suspensivă

(1) Efectele juridice care depind de o condiție suspensivă se produc la momentul îndeplinirii acelei condiții sau un alt moment ulterior prevăzut expres.

(2) Actele încheiate de dobânditorul sub condiție suspensivă sunt valabile și, în cazul îndeplinirii condiției, produc efecte de la data încheierii lor.

(3) Dobânditorul poate, chiar înainte de îndeplinirea condiției, să facă orice acte de conservare a dreptului său.

(4) Actele încheiate cu terții de cel care a constituit sau transmis un drept sub condiție suspensivă înainte de îndeplinirea condiției sunt opozabile dobânditorului sub condiție suspensivă, cu excepția actelor:

a) încheiate cu terții care cunoșteau sau trebuiau, în mod rezonabil, să cunoască despre îndreptățirea dobânditorului sub condiție suspensivă; sau

b) în cazul drepturilor care se dobândesc prin înregistrare într-un registru de publicitate, încheiate cu terții care și-au înregistrat dreptul după înregistrarea provizorie a dreptului dobânditorului sub condiție suspensivă.

(5) În cazul în care condiția suspensivă nu s-a îndeplinit, în privința prestațiilor executate sub acea condiție se aplică dispozițiile legale privind îmbogățirea fără justă cauză.

Articolul 240. Condiția rezolutorie

(1) Efectele juridice care depind de o condiție rezolutorie se sting la momentul îndeplinirii acelei condiții, în cazul raporturilor contractuale aplicându-se dispozițiile legale privind efectele rezoluțiunii raporturilor contractuale.

(2) Dacă un drept s-a dobândit sub condiție rezolutorie, în caz de îndeplinire a condiției, dreptul constituit se stinge automat, iar dreptul transmis trece înapoi de plin drept la data îndeplinirii condiției, însă numai dacă la acel moment dobânditorul era titularul dreptului ori avea împuternicirea de a dispune de el.

(3) Terțul dobânditor al dreptului dobândit sub condiție rezolutorie îl dobândește liber de acea condiție:

a) dacă nu a acceptat-o expres;

b) în cazul drepturilor care se dobândesc prin înregistrare într-un registru de publicitate, dacă dreptul nu era înregistrat provizoriu.

Articolul 240¹. Condiția rezolutorie cu efect retroactiv

(1) Dacă din actul juridic sau din lege rezultă expres că o anumită condiție rezolutorie operează retroactiv, din momentul încheierii actului juridic, în caz de îndeplinire a condiției, în privința prestațiilor executate sub acea condiție se aplică dispozițiile legale privind îmbogățirea fără justă cauză.

(2) Cu toate acestea, clauza conform căreia dreptul dobândit sub condiție rezolutorie se desființează retroactiv, din momentul încheierii actului juridic, este nulă cu excepția cazului în care dreptul se dobândește prin înregistrare provizorie într-un registru de publicitate.

Articolul 241. Buna-credință la survenirea condiției

(1) Dacă survenirea condiției a fost reținută cu rea-credință de partea pentru care survenirea condiției este dezavantajoasă, condiția se consideră survenită.

(2) Dacă la survenirea condiției a contribuit cu rea-credință partea pentru care survenirea condiției este avantajoasă, condiția nu se consideră survenită.

Articolul 241¹. Renunțarea la condiție

(1) Partea în al cărei interes exclusiv a fost stipulată condiția este liberă să renunțe unilateral la aceasta atât timp cât condiția nu s-a îndeplinit.

(2) Renunțarea la condiție face ca obligația sau alt efect juridic să fie necondiționat.

Secțiunea 2 **Actul juridic inefficient**

Articolul 241². Actele juridice inefficiente

(1) Dacă conform legii actul juridic, fără a fi nul sau anulabil, nu produce, total sau parțial, efectele sale juridice, el este, în această parte, inefficient.

(2) Actul juridic devine eficient de îndată ce este înlăturat temeiul de inefficientă.

(3) Ineficiența actului juridic poate fi invocată, atât pe cale de acțiune cât și pe cale de excepție, de orice persoană care are un interes născut și actual. Instanța de judecată este obligată să o invoce din oficiu.

(4) Atât acțiunea în constatarea inefficientei actului juridic cât și excepția prin care se invocă inefficienta sunt imprescriptibile dacă legea nu prevede altfel.

Articolul 241³. Efectele actului juridic de dispoziție al celui neîndreptățit

(1) Nimeni nu poate transmite sau constitui mai multe drepturi decât are el însuși.

(2) Dacă, nici la data încheierii actului juridic de dispoziție și nici la data când trebuie să se transmită sau constituie dreptul de care se dispune prin act, transmițătorul nu este titularul aceluia drept, și nici nu are împuterniciri de a dispune, actul juridic este valabil, dar nu produce efectul juridic de transmitere sau, după caz, constituire a dreptului în folosul dobânditorului decât în condițiile alin.(3) și (4).

(3) Transmițătorul este obligat să înlătore inefficienta și să asigure efectul juridic al transmiterii sau, după caz, constituirii dreptului respectiv de către titularul său în folosul dobânditorului (obligație de a da). Obligația de a da a transmițătorului se consideră executată prin dobândirea de către acesta a dreptului, prin ratificarea actului juridic de către titular, precum și prin orice alt mijloc, direct ori indirect, care transmite ori, după caz, constituie dreptul în folosul dobânditorului.

(4) Dacă din lege sau din voința părților nu rezultă contrariul, dreptul de care s-a dispus se transmite sau se constituie de plin drept în folosul dobânditorului din momentul dobândirii dreptului de către transmițător sau, după caz, al ratificării actului juridic de dispoziție de către titular.

(5) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător și în cazul încheierii unui act juridic de dispoziție a bunului comun de către un coproprietar fără consimțământul celorlalți coproprietari, precum și în alte cazuri când transmițătorul nu este unicul titular al dreptului de care se dispune prin act.

Articolul 241⁴. Exercițarea dreptului inexistent

Un act juridic unilateral nu produce efectele juridice avute în vedere de autorul său în măsura în care prin act se exercită un drept subiectiv care nu există ori pentru exercițarea căruia nu sunt întrunite toate condițiile prevăzute de lege sau act juridic.

Articolul 241⁵. Consimțământul terțului pentru încheierea actului juridic

(1) Dacă efectul unui act juridic care trebuie îndeplinit față de altcineva depinde de consimțământul unui terț, consimțământul sau refuzul poate fi exprimat atât față de o parte, cât și de cealaltă.

(2) Consimțământul nu necesită formele stabilite pentru actul juridic dacă legea nu prevede altfel.

(3) Consimțământul prealabil al terțului este revocabil pînă la încheierea actului juridic în măsura în care nu reiese altfel din raportul juridic în a cărui bază a fost dat consimțământul prealabil. Revocarea poate fi exprimată atât față de o parte, cât și de cealaltă.

(4) Consimțământul ulterior (ratificarea, confirmarea) pentru încheierea actului juridic, în lipsa unor dispoziții legale contrare exprese, are efect retroactiv, din momentul încheierii actului juridic.

(5) Retroactivitatea nu afectează actele de dispoziție pe care cel care a consimțit le-a încheiat cu terții anterior exprimării consimțământului și nici drepturile dobândite de terți în temeiul acelor

acte, nu afectează actele de executare silită, sechestrul ori măsurile luate de administratorul insolvenței anterior exprimării consimțământului.

(6) Dispozițiile prezentului articol se aplică în special consimțământului sub forma:

- a) încuviințării acordate de părinți, adoptatori, curator, tutore sau altui ocrotitor;
- b) autorizării acordate de consiliul de familie, autoritatea tutelară sau instanța de judecată;
- c) confirmării de către reprezentat în cazurile prevăzute la art. 249;
- d) ratificării actului juridic de dispoziție în cazurile prevăzute la art. 241³.

(7) Dispozițiile prezentului articol, de asemenea, se aplică în mod corespunzător aprobării acordate de organul competent al persoanei juridice actelor juridice încheiate din numele acesteia.

Articolul 241⁶. Dreptul de revocare al celeilalte părți

(1) Dacă cel care a încheiat actul juridic fără consimțământul necesar al terțului, a declarat, cu rea-credință, că acel consimțământ a fost obținut, cealaltă parte poate să revoce actul juridic până când i se comunică consimțământul necesar, cu excepția cazului în care ea a încheiat actul juridic cunoscând absența consimțământului.

(2) Dacă cel care a încheiat actul juridic, a obținut consimțământul necesar al terțului, însă refuză să îl prezinte fără întârziere celeilalte părți, la cererea ei, cealaltă parte poate revoca actul juridic.

(3) Dacă actul juridic a fost revocat conform dispozițiilor prezentului articol, se consideră că el nu a fost încheiat.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică actului juridic de dispoziție al celui neîndreptățit, prevăzut la art. 241³.”

112. Articolele 243 și 244 se modifică și au următorul conținut:

„**Articolul 243.** Reprezentantul supus unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma ocrotirii provizorii sau curatelei

Actul juridic încheiat de reprezentant este valabil și în cazul în care reprezentantul este supus unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma ocrotirii provizorii sau curatelei.

Articolul 244. Substituirea reprezentantului

(1) Reprezentantul trebuie să încheie personal actele juridice pentru care este împuternicit. El poate împuternici un terț să acționeze din numele reprezentatului numai în cazul în care este împuternicit de reprezentat sau în cazul în care aceasta o cer interesele reprezentatului, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) Reprezentantul care a împuternicit un terț să acționeze din numele reprezentatului este obligat să aducă faptul cât mai curînd la cunoștința reprezentatului, precum și informația necesară despre substituitor. Reprezentantul poartă răspundere pentru acțiunile substituitorului ca pentru acțiuni proprii.”

113. Articolul 247, cuvintele „anularea” și „anulare” se substituie cu cuvintele „revocarea” și, respectiv, cu „revocare”.

114. Articolul 248, pe întreg textul acestuia, cuvîntul „retragerea” se substituie cu cuvîntul „revocarea”.

115. Se completează cu articolul 248¹ cu următorul conținut:

„**Articolul 248¹.** Reprezentantul care acționează din nume propriu

(1) În cazul în care reprezentantul, deși deține împuterniciri, încheie actul juridic din nume propriu sau acționează în alt mod în care nu indică terțului faptul că încheie actul din numele reprezentatului, actul juridic produce efecte juridice între reprezentant și terț. Acel act juridic nu produce efecte juridice între reprezentat și terț cu excepțiile prevăzute expres de lege.

(2) Dacă reprezentantul încheie actul în numele unui reprezentat a cărui identitate urmează a fi dezvăluită ulterior, dar nu o dezvăluie într-un termen rezonabil după primirea cererii terțului, se consideră că reprezentantul a încheiat actul juridic din nume propriu.”

116. Articolul 249:

1) alineatul (1) se completează cu o nouă propoziție cu următorul conținut: „Până la ratificare actul juridic constituie un act juridic ineficient în raport cu reprezentatul.”;

2) alineatele (1) – (3), cuvântul „confirmă”, la toate formele și cazurile gramaticale, se substituie cu cuvântul „ratifică” la forma și cazul corespunzător.

3) se completează cu alineatul (4), cu următorul conținut:

„(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică și în cazul în care administratorul sau alt reprezentant al unei persoane juridice încheie actul juridic fără aprobarea corespunzătoare, obligatorie conform legii, din partea organului competent al persoanei juridice dacă legea nu prevede o altă consecință.”.

117. Articolul 250:

1) alineatul (1), cuvântul „confirmă” se substituie cu cuvântul „ratifică”;

2) alineatul (3), cuvintele „limitat în capacitate de exercițiu” se substituie cu cuvântul „supus unei măsuri de ocrotire judiciare sub forma ocrotirii provizorii sau curatelei”, iar după cuvintele „cu încuviințarea” se completează cu cuvintele „ocrotitorului provizoriu sau”.

118. Articolul 251 se modifică și are următorul conținut:

„**Articolul 251.** Actul juridic încheiat cu sine (contrapartida)

(1) Reprezentantul nu are dreptul să încheie acte juridice în numele reprezentatului cu sine însuși, nici în nume propriu, nici în calitate de reprezentant al unui terț, cu excepția următoarelor cazuri:

a) reprezentatul a permis reprezentantului să acționeze în așa mod;

b) reprezentantul a dezvăluit că va acționa în așa mod, iar reprezentatul nu a obiectat într-un termen rezonabil;

c) reprezentatul a cunoscut sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască pe altă cale că reprezentantul va acționa în așa mod, și nu a obiectat într-un termen rezonabil;

d) în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) Reprezentatul poate cere declararea nulității actului juridic dacă, la momentul încheierii actului juridic, terțul cunoștea sau trebuia, în mod rezonabil, să cunoască că reprezentantul încalcă dispozițiile alin.(1). Această acțiune se prescrie în termen de 6 luni.”.

119. Se completează cu art. 251¹ cu următorul conținut:

„**Articolul 251¹.** Pluralitatea de reprezentanți

(1) În cazul în care reprezentatul a împuternicit mai mulți reprezentanți în privința aceluiași act juridic, oricare dintre ei poate încheia actul de sine stătător, cu excepția cazului când necesitatea consimțământului celorlalți reprezentanți rezultă expres din lege sau din actul prin care s-a acordat împuterniciri reprezentantului care încheie actul juridic.

(2) Dispozițiile alin.(1) se aplică indiferent dacă reprezentanții au fost numiți sau împuterniciți prin același act sau prin acte diferite.”.

120. Articolul 252:

1) alineatul (4), lit. a), conjuncția „sau” se substituie cu textul „iar în absența sa,”;

2) alineatul (5), cuvântul „inclusiv” se substituie cu cuvintele „dar nu și”, iar cuvintele „de organizația de exploatare a locuințelor de la domiciliul persoanei care eliberează procura” se exclud;

3) se completează cu alineatele (6) – (8) cu următorul conținut:

„(6) Dispozițiile legale privind procura se aplică și în cazul în care împuternicirile se cuprind într-un contract la care este parte reprezentatul, inclusiv într-un contract dintre reprezentat și

reprezentant, sau într-un contract dintre reprezentat și terț, sau în procesul-verbal al organului competent al reprezentatului dacă din lege nu rezultă altfel.

(7) Dispozițiile legale privind procura se aplică în mod corespunzător în cazul în care aceeași procură este eliberată de mai multe persoane.

(8) Dacă procura s-a eliberat unei persoane juridice fără a se indica numele reprezentantului sau salariatului acelei persoane care va exercita împuternicirile, împuternicirile se exercită de către administratorul acelei persoane, care poate elibera procură de substituție.”.

121. Articolul 253 – 255 se modifică și au următorul conținut:

„**Articolul 253.** Procura de substituție

(1) Persoana căreia îi este eliberată procura poate elibera o procură de substituție numai dacă acest drept este stipulat expres în procură, dacă ea este o persoană juridică, precum și dacă este în interesul reprezentatului și substituția nu este exclusă expres.

(2) În toate cazurile, procura de substituție emisă de o persoană fizică trebuie autentificată notarial chiar dacă procura inițială nu este autentificată.

(3) Reprezentantul căruia i s-a eliberat procura conform art. 252 alin. (5) nu poate elibera procură de substituție.

(4) Persoana căreia îi este eliberată procura de substituție poate elibera o procură de substituție ulterioară numai dacă acest drept este stipulat expres în procura inițială și cea de substituție.

Articolul 254. Termenul procurii

(1) Dacă termenul valabilității nu este indicat în procură, ea este valabilă timp de 3 ani de la data întocmirii. Termenul valabilității poate de asemenea fi indicat prin stipularea unei condiții la îndeplinirea căreia procura încetează.

(2) Este nulă procura în care nu este indicată data întocmirii.

(3) Procura eliberată pentru încheierea unor acte juridice în afara Republicii Moldova și autentificată notarial este valabilă pînă la revocarea ei de către persoana care a eliberat-o.

Articolul 255. Încetarea valabilității procurii

(1) Valabilitatea procurii încetează în cazul:

a) expirării termenului sau îndeplinirii condiției extinctive;
b) revocării de către persoana care a eliberat-o sau, dacă este eliberată de mai multe persoane, revocării de către oricare dintre ele;

c) renunțării persoanei căreia îi este eliberată;

d) dizolvării persoanei juridice care a eliberat procura;

e) dizolvării persoanei juridice căreia îi este eliberată procura;

f) decesului persoanei fizice care a eliberat procura, declarării ei drept dispărută fără de veste ori instituirea în privința ei a unei măsuri de ocrotire judiciară dacă legea nu prevede altfel;

g) decesului persoanei fizice căreia îi este eliberată procura, declarării ei dispărută fără de veste ori instituirea în privința ei a unei măsuri de ocrotire judiciară.

(2) Persoana care a eliberat procura o poate revoca în orice moment, iar persoana căreia îi este eliberată procura poate renunța la ea în orice moment. Orice clauză contrară este nulă.

(3) Odată cu încetarea valabilității procurii, încetează valabilitatea procurii de substituție.”.

122. Se completează cu art. 255¹ cu următorul conținut:

„**Articolul 255¹.** Procura irevocabilă

(1) În scopul executării ori garantării executării obligațiilor prezente sau viitoare ale reprezentatului sau ale unui terț față de reprezentant sau față de persoanele din numele sau în interesul căruia acționează reprezentantul, în cazul în care obligația este asumată de către un profesionist, reprezentatul poate indica în procură că ea nu poate fi revocată înainte de expirarea termenului ori îndeplinirea condiției extinctive, sau poate indica faptul că ea poate fi revocată doar în anumite condiții (procura irevocabilă). În acest caz, art. 255 alin.(1) lit. b) și alin.(2) nu se aplică.

(2) Cu toate acestea, procura irevocabilă poate fi revocată după stingerea obligației pentru executarea sau garantarea căreia ea a fost eliberată.

(3) În cazul în care reprezentantul exercită împuternicirile contrar scopului ori există pericolul unei asemenea exercitări, reprezentatul poate cere instanței de judecată să pronunțe revocarea procurii irevocabile.”.

123. Articolul 256:

1) cuvântul anulara se substituie cu cuvântul „revocarea” și se completează cu alineatul (2) cu următorul conținut:

„(2) În cazul în care persoana care a eliberat procura nu a indicat în ea identitatea terților cu care reprezentantul urma să contracteze, ea poate informa terții despre revocarea procurii prin înregistrarea declarației de revocare, în formă autentică, în registrul procurilor. Terții se consideră informați în ziua lucrătoare care urmează după data înregistrării declarației dacă nu au fost informați mai devreme pe altă cale.”;

2) alineatul unic devine alineatul (1).

124. Se compează cu art. 256¹ cu următorul conținut:

„**Articolul 256¹**. Publicitatea revocării procurii autentice notariale

(1) Dacă procura a fost eliberată în formă autentică notarială, în vederea informării terților, notarul public căruia i se solicită să autentifice revocarea unei asemenea procuri este obligat să transmită, de îndată, revocarea către registrul de publicitate prevăzut de lege, ținut în format electronic, potrivit legii.

(2) Notarul public care autentifică actul pentru încheierea căruia a fost dată procura are obligația să verifice la registrul prevăzut la alin.(1) dacă acea procură a fost revocată.

(3) Dispozițiile alin. (1) și (2) sunt aplicabile și în cazul autentificărilor realizate de misiunile diplomatice și oficiile consulare ale Republicii Moldova.”.

125. Articolul 268 se modifică și are următorul conținut:

„**Articolul 268**. Termenele speciale de prescripție extinctivă

(1) Se prescriu în termen de 6 luni acțiunile privind repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzelor sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești.

(2) Se prescriu în termen de 10 ani acțiunile privind:

a) drepturile reale care nu sunt declarate prin lege imprescriptibile ori nu sunt supuse altui termen de prescripție;

b) repararea prejudiciului adus mediului înconjurător.”.

126. Articolul 269 se abrogă.

127. Articolul 270 se modifică și are următorul conținut:

„**Articolul 270**. Interzicerea modificării termenului de prescripție extinctivă sau a modului de calculare

(1) Cu excepția cazurilor prevăzute de lege, orice clauză prin care se derogă de la dispozițiile legale privind prescripția extinctivă, inclusiv prin modificarea duratei termenului de prescripție extinctivă sau a modului de calculare ori prin renunțarea la dreptul de a invoca prescripția, este nulă.

(2) Cu toate acestea, în limitele și condițiile prevăzute de lege, sub sancțiunea nulității absolute, se poate deroga, prin clauză expresă în formă scrisă, de la dispozițiile legale privind prescripție extinctivă prin modificarea:

a) duratei termenelor de prescripție extinctivă,

b) cursului prescripției extinctive pe calea fixării începutului acesteia ori a modificării temeiurilor legale de suspendare sau de întrerupere a acesteia, după caz.

(3) Derogările de la dispozițiile legale privind prescripția extinctivă se aplică doar în partea în care prescripția extinctivă modificată expiră cel puțin într-un an și cel mult până la expirarea duratei maxime calculate conform art. 279¹.

(4) Este interzisă orice clauză prin care fie direct, fie indirect o acțiune ar fi declarată imprescriptibilă, deși, potrivit dispozițiilor legale, aceasta este prescriptibilă, sau invers, o acțiune declarată de dispozițiile legale imprescriptibilă ar fi considerată prescriptibilă.

(5) De la dispozițiile legale privind prescripția extinctivă nu se poate deroga în temeiul alin.(2) în detrimentul consumatorului.”.

128. Articolul 271:

1) în prima propoziție după cuvintele „a curs prescripția,” se completează cu cuvintele „a creditorilor persoanei, sau la cererea oricărei alte persoane care are interes legitim,”;

2) în propoziția a doua după cuvintele „în care instanța” se completează cu cuvintele „de apel sau, după caz, de recurs”.

129. Articolul 272:

1) alineatul (2), prima propoziție se exclude;

2) alineatul (3), cuvintele „debitorul trebuie să execute obligația” se substituie cu cuvintele „creditorul a cerut executarea, iar dacă conform conținutului obligației debitorul beneficiază de un termen suspensiv de la cerere, se aplică dispozițiile alin.(2)”;

3) alineatul (4), cuvintele „răspunderea delictuală” și „paguba” se substituie cu cuvintele „repararea prejudiciului” și, respectiv, „atât tipul prejudiciului cât”;

4) alineatul (5) se modifică și are următorul conținut:

„(5) Dacă legea nu prevede altfel, în cazul acțiunii în nulitate supuse prescripției extinctive, termenul de prescripție extinctivă începe să curgă de la data la care cel îndreptățit, reprezentantul său legal sau persoana chemată de lege să-i încuviințeze actele a cunoscut sau trebuia să cunoască temeiul nulității.”;

5) alineatele (6) – (8) se abrogă;

6) se completează cu alineatele (9) – (16) cu următorul conținut:

„(9) În cazul în care un debitor este obligat la prestații succesive, dreptul la acțiune cu privire la fiecare dintre aceste prestații se stinge printr-o prescripție extinctivă separată, chiar dacă debitorul continuă să execute una sau alta dintre prestațiile datorate.

(10) În cazul obligației continue de a nu face, dreptul la acțiune, supus unei prescripții extinctive separate, se naște în legătură cu fiecare încălcare.

(11) Prescripția dreptului la acțiune în restituirea îmbogățirii fără justă cauză începe să curgă de la data la care creditorul a cunoscut sau trebuia să cunoască atât existența dreptului său la restituire cât și persoana obligată să restituie. Dispozițiile acestui alineat se aplică, în mod corespunzător, și în cazul acțiunii întemeiate pe gestiunea de afaceri fără mandat.

(12) Prescripția dreptului la acțiune în restituirea îmbogățirii fără justă cauză realizate printr-un act juridic declarat nul, anulabil sau ineficient printr-o hotărâre judecătorească, precum și în repararea prejudiciului cauzat astfel, începe să curgă de la data rămânerii definitivă a acelei hotărârii judecătorești.

(13) Dreptul la rezoluțiune pentru neexecutarea obligației ori de reducere a obligației corelative se prescrie extinctiv la data prescrierii extinctive a obligației neexecutarea căreia întemeiază rezoluțiunea sau reducerea obligației corelative.

(14) Prescripția dreptului la acțiune privind efectele juridice ale rezoluțiunii raportului contractual sau ale donației revocate începe să curgă de la data în care a intervenit rezoluțiunea sau, după caz, revocarea, iar în cazul în care, în temeiul legii sau contractului, prestațiile trebuie să se facă la o dată ulterioară – prescripția începe să curgă după împlinirea acelei date.

(15) Prescripția dreptului la acțiune în ajustarea contractului sau rezoluțiune pentru schimbarea excepțională a circumstanțelor începe să curgă de la data în care debitorul a cunoscut sau trebuia să cunoască survenirea schimbării excepționale a circumstanțelor.

(16) Acțiunile prevăzute de alin.(11), (12), (14) și (15) se supun termenului general de prescripție.”

130. Se completează cu articolul 272¹ cu următorul conținut:

„**Articolul 272¹**. Prescripția extinctivă în cazul dreptului de regres

(1) Prescripția dreptului la acțiune în regres expiră la data în care ar fi expirat prescripția dreptului la acțiune al creditorului inițial față de debitorul urmărit în regres.

(2) Cu toate acestea, prescripția dreptului la acțiune în regres nu poate expira mai devreme de 6 luni din data în care a apărut dreptul la acțiune în regres sau, dacă este mai devreme, din data în care creditorul inițial a înaintat acțiunea față de persoana îndreptățită la regres.

(3) Dispozițiile alin.(2) nu se aplică dacă persoana îndreptățită la regres ar fi putut să opună creditorului inițial expirarea termenului de prescripție al creanței față de debitorul împotriva căruia persoana acționează în regres.

(4) Dispozițiile prezentului articol se aplică în mod corespunzător în cazul în care, în loc să acționeze în regres pe baza unor dispoziții legale speciale, persoana îndreptățită la regres acționează contra debitorului pe temeiul dispozițiilor legale privind îmbogățirea fără justă cauză sau gestiunea de afaceri.

(5) Dispozițiile prezentului articol nu se aplică în cazul în care persoana este îndreptățită la regres în temeiul executării pe baza unei garanții personale autonome pe care și-a asumat-o față de creditor, precum și în alte cazuri când era obligată în așa fel încât trebuia să execute independent de prescrierea extinctivă a dreptului la acțiune al creditorului față de debitor. În aceste cazuri, se aplică dispoziția corespunzătoare a art. 272.”

131. Articolul 273, după cuvintele „preluarea datoriei” se completează cu cuvintele „fără acordul vechiului debitor”.

132. Articolul 274 se modifică și are următorul conținut:

„**Articolul 274**. Suspendarea curgerii termenului de prescripție extinctivă

(1) Curgerea termenului de prescripție extinctivă se suspendă dacă:

a) înaintarea acțiunii este imposibilă din cauza unui impediment în afara controlului creditorului și dacă lui nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele sale;

b) executarea obligațiilor este amânată (moratoriu);

c) creditorul sau debitorul face parte din rîndul forțelor armate puse pe picior de război;

d) creditorul este supus unei măsuri de ocrotire judiciare și nu are un reprezentant legal, cu excepția cazurilor în care creditorul are capacitate de exercițiu procesuală în privința dreptului încălcat;

e) în cazul în care creditorul sau debitorul a decedat și nici unei persoanei nu i s-a stabilit calitatea de moștenitor sau de persoană împuternicită să acționeze din numele masei succesoriale (a executorului testamentar care are împuterniciri de administrare, custodelui sau administratorului masei succesoriale desemnat de notarul public sau a administratorului insolvenței al masei succesoriale).

f) activitatea autorităților judecătorești de a căror competență ține soluționarea litigiului dintre părți este suspendată;

g) creditorul și debitorul negociază cu privire la dreptul sau cu privire la circumstanțele din care ar putea rezulta o pretenție privind acel drept;

h) creditorul și debitorul negociază cu privire la medierea în privința dreptului sau circumstanțelor;

i) părțile se află, în condițiile legii, în proces de mediere cu privire la drept sau cu privire la circumstanțele din care ar putea rezulta o pretenție privind acel drept.

(2) Cursul prescripției extinctive se suspendă doar dacă temeiurile de suspendare indicate la alin.(1) au apărut sau au continuat în ultimele 6 luni ale termenului de prescripție extinctivă, iar dacă acest termen este de 6 luni sau mai scurt, înăuntrul lui.

(3) Curgerea termenului de prescripție extinctivă continuă de la data încetării împrejurărilor care servesc drept temei pentru suspendarea cursului prescripției extinctive și termenul scurs în perioada în care cursul prescripției extinctive este suspendat nu se include în termenul de prescripție extinctivă. Termenul rămas se prelungește pînă la 6 luni, iar dacă termenul de prescripție extinctivă este mai scurt de 6 luni, pînă la durata lui.

(4) O parte nu negociază în sensul alin. (1) lit. g) și h), dacă ea nu răspunde la invitația de a negocia ori refuză în mod expres negocierea. Negocierea încetează în data ultimei comunicări făcute de către partea în folosul căreia curge prescripția extinctivă sau de la data în care una dintre părți a comunicat celeilalte că refuză să continue negocierile.

(5) Cursul prescripției extinctive a dreptului la acțiunea în regres a pârâtului față de un terț se suspendă din momentul atragerii terțului ca intervenient accesoriu și pînă la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești pronunțate împotriva pârâtului, executarea căreia va îndreptăți pârâtul la regres.”.

133. Articolul 275, lit. c), se modifică și are următorul conținut:

„c) pentru cererile dintre tutori, curatori ori alte persoane care exercită o măsură de ocrotire și persoanele aflate sub tutela, curatela lor sau altă măsură de ocrotire – pe durata tutelei, curatelei sau altei măsuri de ocrotire.”.

134. Articolul 276 se completează cu o nouă propoziție cu următorul conținut: „Dispozițiile prezentului articol se aplică și acțiunii persoanei juridice față de administratorul său.”.

135. Articolele 277 și 278 și se modifică și au următorul conținut:

„**Articolul 277.** Întreruperea cursului prescripției extinctive

(1) Cursul prescripției extinctive se întrerupe:

a) printr-un act voluntar de executare sau prin recunoașterea, în orice alt mod, expres sau tacit, a dreptului a cărui acțiune se prescrie, făcută de către cel în folosul căruia curge prescripția. Constituie acte de recunoaștere tacită executarea parțială a obligației, achitarea, în tot sau în parte, a dobânzilor sau penalităților, constituirea unei garanții, solicitarea unui termen de plată, declararea compensării și altele asemenea manifestări care să ateste în mod neîndoielnic existența dreptului celui împotriva căruia curge prescripția;

b) prin înaintarea în modul stabilit a unei cereri de chemare în judecată, de arbitrare, a unei cereri de eliberare a ordonanței judecătorești, sau a unei alte cereri în organul jurisdicțional competent;

c) prin înaintarea în modul stabilit a unei cereri de admitere a creanței în cadrul procesului de insolvență, precum și a cererii de intervenție în cadrul procedurii de executare silită în curs pornite de alți creditori;

d) în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) După întreruperea cursului prescripției extinctive, începe să curgă un nou termen. Timpul scurs pînă la întreruperea cursului prescripției extinctive nu se include în noul termen de prescripție extinctivă.

(3) În cazul survenirii circumstanței indicate la alin. (1) lit. a), începe să curgă un nou termen de prescripție extinctivă chiar dacă circumstanța survine după expirarea termenului de prescripție extinctivă.

(4) În cazul întreruperii în temeiul alin. (1) lit. b), noua prescripție extinctivă a dreptului de a obține executarea silită nu va începe să curgă cât timp hotărârea de admitere a acțiunii ori ordonanța nu a rămas definitivă.

(5) În cazul întreruperii în temeiul alin.(1) lit. c), prescripția extinctivă va reîncepe să curgă de la data la care există din nou posibilitatea legală de valorificare a creanței rămase neacoperite.

Articolul 278. Cursul prescripției în cazul restituirii ori scoaterii cererii de pe rol sau anulării ordonanței

(1) Dacă instanța judecătorească a scos cererea de pe rol, cursul prescripției extinctive care a început pînă la intentarea acțiunii continuă fără întrerupere.

(2) Cu toate acestea, dacă reclamantul, în termen de 6 luni de la data când a devenit irevocabilă încheierea de restituire a cererii, de scoatere a cererii de pe rol ori de anulare a ordonanței, depune o nouă cerere, prescripția este considerată întreruptă prin cererea precedentă, cu condiția însă ca noua cerere să fie admisă.”.

136. Articolul 279:

1) alineatul (1), după cuvintele „de judecată constată” se completează cu textul „, la cererea reclamantului,”;

2) alineatul (2) se completează cu cuvintele „, cu condiția că nu a expirat durata maximă calculată conform art. 279¹.”.

137. Se completează cu articolul 279¹ cu următorul conținut:

„**Articolul 279¹**. Durata maximă a termenului de prescripție extintivă

(1) În toate cazurile, termenul de prescripție extintivă nu poate depăși durata maximă de 10 ani de la data încălcării dreptului, iar în cazul acțiunilor cu privire la repararea prejudiciului patrimonial și moral cauzat prin deces sau vătămarea sănătății, 30 ani de la data încălcării dreptului.

(2) Cu toate acestea, dacă conform dispoziției legale speciale prescripția extintivă a acțiunii curge de la o altă dată mai devreme decât data încălcării dreptului, atunci durata maximă prevăzută de dispozițiile alin. (1) va curge de la acea dată mai devreme.

(3) Termenul scurs în perioada în care cursul prescripției extinctive este suspendat se include la calcularea duratei maxime a termenului, cu excepția suspendării conform dispozițiilor art. 275.

(4) Dispozițiile prezentului articol nu afectează:

a) drepturile la acțiune imprescriptibile;

b) termenele de prescripție extintivă stabilite de lege care depășesc 10 ani;

c) efectele întreruperii prescripției extinctive conform dispozițiilor legale.”.

138. Articolul 280, lit. b) și c) se modifică și au următorul conținut:

„b) clienților față de instituțiile financiare și alți prestatori de servicii de plată privind eliberarea mijloacelor înscris în contul acestora sau a remiterilor de bani efectuate în folosul lor;

c) cu privire la repararea prejudiciului patrimonial și moral cauzat prin deces sau vătămarea sănătății. În acest caz, se repară prejudiciul despre care reclamantul a aflat în perioada anterioară intentării acțiunii, dar nu mai mare de 3 ani.”.

139. Articolul 282 se modifică și are următorul conținut:

„**Articolul 282**. Efectele prescripției în cazul drepturilor garantate

(1) Prescrierea unui drept garantat prin gaj nu împiedică pe cel îndreptățit să ceară satisfacerea din bunul grevat dacă următoarele condiții sunt întrunite cumulativ:

a) creditorul gajist va putea urmări, în condițiile legii, doar bunul grevat, excluzându-se de la urmărire restul patrimoniului debitorului ori debitorului gajist;

b) din produsul valorificării bunului grevat se poate satisface doar capitalul dreptului garantat și cheltuielile de executare, dar excluzându-se dobânzile, dobânzile de întârziere, inclusiv penalitățile, și alte accesorii;

c) nu au trecut mai mult de 2 ani de la data invocării față de creditor a expirării prescripției extinctive de către debitorul obligației garantate.

(2) Dreptul de regres al debitorului gajist față de debitor nu se prescrie extintiv înainte de expirarea a 6 luni din data satisfacerii dreptului garantat în condițiile alin.(1).”.

140. Titlul IV se completează cu capitolul III cu următorul conținut:

„Capitolul III TERMENELE DE DECĂDERE

Articolul 283¹. Stabilirea termenului de decădere

(1) Prin lege sau prin voința părților se pot stabili termene de decădere pentru exercitarea unui drept subiectiv sau încheierea unui act juridic.

(2) Dacă din lege sau din convenția părților nu rezultă în mod neîndoielnic că un anumit termen este de prescripție extinctivă, termenul se consideră termen de decădere.

(3) Este lovită de nulitate absolută clauza prin care se stabilește un termen de decădere ce ar face excesiv de dificilă exercitarea dreptului subiectiv de către consumator sau încheierea actului juridic de către consumator. În acest caz, se consideră că clauza stabilește un termen rezonabil.

(4) De asemenea, este lovită de nulitate absolută clauza prin care se stabilește un termen de decădere prin care se fraudează dispozițiile legale imperative cu privire la prescripția extinctivă.

(5) Neexercitarea dreptului subiectiv înăuntrul termenului stabilit de decădere atrage stingerea lui.

(6) Actul unilateral care nu este încheiat și, dacă este supus comunicării, nu este recepționat de partea căruia el îi trebuie comunicat, înăuntrul termenului stabilit de decădere nu produce efecte juridice.

Articolul 283². Regimul termenelor de decădere

(1) Termenele de decădere nu sunt supuse suspendării, întreruperii și repunerii în termen, dacă prin lege nu se dispune altfel.

(2) Cu toate acestea, termenul nu poate curge, iar dacă a început să curgă, se suspendă, dacă dreptul subiectiv nu poate fi exercitat sau actul juridic nu poate fi încheiat din cauza unui impediment în afara controlului persoanei în cauză și dacă ei nu i se putea cere în mod rezonabil să evite sau să depășească impedimentul ori consecințele sale. În acest caz, dispozițiile art. 274 alin. (2) și (3) propoziția întâi fiind aplicabile în mod corespunzător. Termenul de decădere nu se consideră însă împlinit decât după 7 zile de la data când suspendarea a încetat.

(3) De asemenea, atunci când realizarea dreptului presupune exercitarea unei acțiuni în justiție, termenul este întrerupt în una din situațiile indicate la art. 277 alin. (1) lit. b).

Articolul 283³. Renunțarea la beneficiul decăderii

(1) Când termenul de decădere a fost stabilit prin contract sau instituit printr-o dispoziție legală care ocrotește un interes privat, partea în favoarea căruia a fost stipulat ori instituit poate să renunțe, după împlinirea termenului, la beneficiul decăderii. Dacă renunțarea intervine înainte de împlinirea termenului, sunt aplicabile regulile privitoare la întreruperea prescripției extinctive prin recunoașterea dreptului.

(2) Părțile nu pot însă renunța, nici anticipat și nici după începerea cursului lor, la termenele de decădere de ordine publică stabilite de lege și nici nu le pot modifica, micșorându-le sau mărindu-le, după caz.

(3) Termenele de decădere stabilite de lege în raporturile contractuale se prezumă că protejează doar un interes privat. Cu toate acestea, termenele de decădere stabilite de lege nu pot fi modificate în detrimentul consumatorului, sub sancțiunea nulității absolute.

Articolul 283⁴. Aplicarea decăderii

(1) Decăderea poate fi invocată de partea în favoarea căreia a fost stipulat ori instituit termenul, în condițiile art. 271 alin.(1).

(2) Instanța de judecată este obligată să invoce și să aplice din oficiu termenul de decădere, cu excepția cazului când termenul de decădere protejează doar un interes privat.”.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI